

УКРАЇНА
І СВІТ

ПРЕМ'ЄРА
У ЧЕХІЇ

стор.8

КНИЖКОВА
АБЕТКА

РОМАН
ПОКОТИЛА

стор. 11

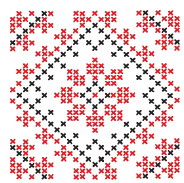
ЖІНОЧІ
КЛОПОТИ

СПОВНЕНІ
ЛЮБОВІ

стор. 12

Загальнодержавна українська газета

КУЛЬТУРА І ЖИТТЯ

№51 | 21 грудня 2018

Заснована в січні 1913 Гнатом Хоткевичем

ISSN 2519-4429

ДЕНЬ ДУХОВНОГО ЄДНАННЯ НАЦІЇ

стор. 2

4182015719400131 51

НАШ ІНДЕКС 60969

ПЕРЕДПЛАТНА ЦІНА НА 2019 РІК: 6 МІСЯЦІВ - 210,42 ГРН; 12 МІСЯЦІВ - 420,84 ГРН

На фото: Блаженніший митрополит Київський і всєї Український Епіфаній та почесний патріарх ПАРАРТ

У КИЄВІ ВІДБУВВСЯ ОБ'ЄДНАВЧИЙ СОБОР УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОСЛАВ'Я

У Києві 15 грудня 2018 року зранку розпочався Об'єднавчий Собор Українського Православ'я, у якому взяли участь церковні ієрархи, священники та миряни. Об'єднавчий Собор прийняв Статут Православної Церкви України та обрав Предстоятеля – Блаженнішого митрополита Київського і всієї України Епіфанія.

Митрополит Київський і всієї України ЕПІФАНІЙ (в миру Думенко Сергій Петрович) народився 3 лютого 1979 року в селі Волково Іванівського району Одеської області в сім'ї робітників.

Дитинство та шкільні роки пройшли в селі Стара Жадова Сторожинецького району Чернівецької області. 1996 року закінчив Старожидадівську середню школу I–III ступенів. 1996 року вступив на навчання в Київську Духовну Семінарію, яку закінчив у 1999 році за першим розрядом.

У тому ж 1999 році вступив до Київської Духовної Академії, яку закінчив у 2003 році. Після успішного захисту на кафедрі церковного права кандидатської дисертації на тему «Формування церковно-канонічних збірників у Донікейський період та їх характеристика» Вченою радою КДА йому присвоєно вчений ступінь кандидата богословських наук.

З 1 липня 2003 року по 31 грудня 2005 року обіймав посаду секретаря-референта Рівненського єпархіального управління та особистого секретаря митрополита Рівненського й Острозького Даниїла (†2005). Також був викладачем Рівненської духовної

семинарії, старшим помічником інспектора, прес-секретарем Рівненського єпархіального управління.

У 2006–2007 роках навчався в Афінескому Національному Університеті (Греція) на філософському факультеті. З нового навчального 2007 року прийнятий на посаду викладача Київської Православної Богословської Академії, а також призначений завідувачем Кафедри філології цього навчального закладу.

Член Національної Спілки журналістів України та Міжнародної федерації журналістів.

З благословення Святейшого Патріарха Філарета 21 грудня 2007 року архієпископом Переяслав-Хмельницьким Димитрієм у Михайлівському Золотоверхому монастирі пострижений у чернецтво з іменем Епіфаній (на честь святителя Епіфанія Кіпрського).

6 січня 2008 року в Свято-Володимирському патріаршому кафедральному соборі міста Києва Святейшим Патріархом Філаретом рукоположений у сан ієродиякона, а 20 січня 2008 року в сан ієромонаха. 25 січня 2008 року, згідно з указом, призначений секретарем Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета.

16 березня 2008 року, в Неділю Православ'я, за Божественною Літургією у Володимирському кафедральному патріаршому соборі Святейшим Патріархом возведений у сан архімандрита.

20 березня 2008 року призначений намісником Свято-Михайлівського Видубицького чоловічого монастиря міста Києва.

30 травня 2008 року призначений керуючим справами Київської Патріархії.

7 жовтня 2008 року присвоєно звання доцента Київської православної богословської академії.

21 жовтня 2009 р. Священним Синодом УПЦ Київського Патріархату (Журнал засідання № 20) обраний на єпископа Вишгородського, вікарія Київської єпархії.

15 листопада 2009 р. відбулася архієрейська хіротонія.

27 липня 2010 року рішенням Священного Синоду УПЦ Київського Патріархату призначений

єпископом Переяслав-Хмельницьким і Бориспільським, керуючим Переяслав-Хмельницькою єпархією та ректором Київської православної богословської академії.

23 січня 2012 року Указом Святейшого Патріарха Філарета возведений в сан архієпископа.

30 серпня 2012 року після успішного захисту докторської дисертації на тему «Вчення Православної Церкви про спасіння в контексті неперервності святоотцівського передання» рішенням спеціалізованої Вченої ради Київської православної богословської академії присвоєно науковий ступінь доктора богословських наук.

З 20 жовтня 2012 року обіймає посаду Голови Синодального управління у справах духовної освіти.

28 червня 2013 р., згідно з рішенням Архієрейського Собору, Указом Святейшого Патріарха Філарета возведений у сан митрополита з титулом «Переяслав-Хмельницький і Білоцерків-

ський» з дорученням церковного керівництва парафіями в Київській області.

Митрополит Переяславський і Білоцерківський Епіфаній – Патріарший намісник, перший постійний член Священного Синоду УПЦ Київського Патріархату (за посадою). Удостоєний церковних нагород: орден святого рівноапостольного князя Володимира Великого III ступеня, ордена святого архистратига Божого Михаїла, ордена Святого Хреста Чорногорської Православної Церкви. Нагороджений державними нагородами та почесними відзнаками – Орденом «За заслуги» III ступеня, грамотою Кабінету Міністрів України, подякою Прем'єр-міністра України, відзнаками Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства сухопутних військ України, відзнаками Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова та «Українського народного посольства».

15 грудня 2018 року на Об'єднавчому Соборі обраний Предстоятелем Православної Церкви України з титулом «Блаженніший митрополит Київський і всієї України».

Cerkva.info

ОКРЕМА ДУМКА

Михайло Слабошпицький, письменник, виконавчий директор Ліги українських меценатів, директор видавництва «Ярослав Вал»: «Патріарх Філарет подав моральний урок нашим політикам-ліліпутам, поставивши українські інтереси понад особисті амбіції. Немає жодного сумніву в тому, що саме він мав стати на чолі Помісної церкви і саме його, незрівнянна ні з ким, заслуга в тому, що ця церква подала. Після всього його моральний авторитет зріс ще більше. Патріарх Філарет – видатна постать національної історії».

Володимир Бондаренко, політик, голова Київської міської партійної організації ВО «Батьківщина»: «Патріарх Філарет – це ціла епоха боротьби за незалежність України. Нинішні і майбутні покоління віддадуть данину поваги і пам'яті цій святій людині».

Сергій Притула, актор, телеведучий: «Вчора вів благо-

дійний вечір Українського Католицького Університету. Збирали кошти на стипендії студентам. Мене просто до шему в серці пройняло, коли патріарх УГКЦ Святослав Шевчук, привітав усіх присутніх із появою Православної Церкви України, весь зал стоячи влаштував довготривалу овацію цій новині! Воїстину, вчора був день коли раділи і православні, і католики, і протестанти, і мусульмани, і юдеї, і атеїсти. Сумно було тільки одній конфесії. Але кого тепер цікавлять емоції «раскольників».

Окрема подяка Патріарху Філарету за проявлену мудрість не претендувати на очільництво в УПЦ (так-так, цю абрєвіатуру тепер ми теж можемо сміливо вживати). Ваше ім'я, Святейший, вписано великими літерами в історію України! Браття і сестри, щиро вітаю вас! Епіфанію – мудрості та стійкості. Все тільки починається!»

КОМЮНІКЕ

З прославленням Божим, великою радістю та задоволенням, Вселенський Патріархат оголошує про успішне завершення роботи об'єднавчого Синоду (Собору) – заснування нової Православної Автокефальної Церкви України, який був скликаний у Києві 15 грудня 2018 р. Митрополит Епіфаній Переяславський

У Вселенському Патріархаті,
15 грудня 2018 року
Від Головного Секретаріату
Святого і Священного Синоду

ДО МАКСИМА РИЛЬСЬКОГО ЗА НАТХНЕННЯМ

У Київському літературно-меморіальному музеї Максима Рильського відбулася цікава подія – другий концерт «*AVE SPIRITUS*» із циклу концертів класичної вокальної музики.

Вадим ПЕРЕГУДА

Перший концерт цього циклу відбувся ще в лютому 2018 року і ледве вмістив у вітальні Максима Рильського всіх охочих. Цікаво, що сама ідея організації благодій-

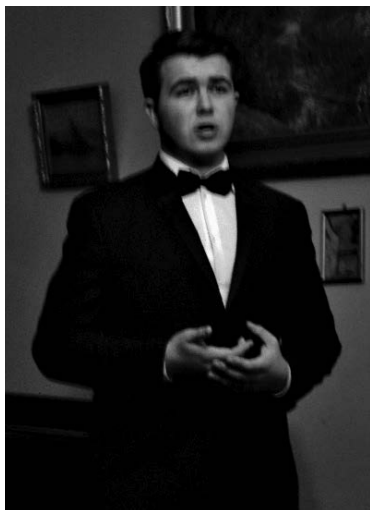

них концертів була започаткована студентами Інституту музики ім. Р.М. Глієра, які прагнуть якнайкраще оволодіти вокальною майстерністю і славити Україну в усьому світі.

Будинок Рильських протягом багатьох років був місцем, де збиралася українська еліта: музиканти, поети, композитори. Окремі легенди розповідають про чудовий інструмент, на якому так майстерно акомпанувала своїм студентам викладач Інституту музики ім. Р.М. Глієра Ірина Паламаренко.

Брак справжніх меценатів-патріотів, спонсорів та благодійників не зупинив творчу молодь, яка власноруч вирішила пробивати собі шлях до відкритої і дружньої Європи. Віримо в них і допомагатимемо, чим зможемо. Сама ідея циклу концертів вокальної музики «*AVE SPIRITUS*», що з латини перекладається «Славимо Натхнення», зародилася в серці молодого та гарячого студента-випускника коледжу при Київському інституті музики ім. Р.М. Глієра Антона Перегуда.

Концерти студентів і викладачів з Київського інституту музики ім. Р.М. Глієра, які відбуваються за інформаційної підтримки загальнодержавного

українського мистецького тижневика «Культура і життя», стають традиційним і очікуваним явищем не тільки для мешканців Голосіївського району столиці та всіх шанувальників творчості відомого письменника, перекладача Максима Тадейовича Рильського – це вже явище культури, яке виходить далеко за межі столичного масштабу. Вдруге організатором концерту класичної вокальної музики виступає Вишгородський історико-культурний заповідник, який очолює Влада Литовченко, до речі, випускниця цього престижного музичного закладу. Тому не дивно, що за традицією на концерт за справжнім натхненням поспішали добродії з Боярки, Вишгорода, Борисполя, Ірпеня тощо і це не може не тішити шанувальників класичного вокалу.

Захід, який тривав трохи більше години. Вів концерт молодий декламатор, але вже вправний ведучий, учень 10-го класу загальноосвітньої школи № 180, Дніпровського району м. Києва Едуард Перегуда. Під час кон-

церту українська народна пісня плавно переходила в арію італійською мовою, зміст якої всі присутні розуміли без зайвих перекладачів. Від «Серенади» Жана Батиста Векерлена з драми Віктора Гюго, яку під аплодисменти виконала Софія Федоренко, до дуєту Церліни і Дон-Жуана з опери «Дон-Жуан» Вольфганга Амадея Моцарта, який не просто виконали, а тримали глядачів у солодкому лірично-драматичному релаксі молоді виконавці Київського інституту музики ім. Р.М. Глієра Катерина Гречана та Антон Перегуда.

«Такі концерти мають відбуватися хоча б один раз на квартал. Душа відпочиває і хочеться жити» – ділиться своїми враженнями корінна киянка Галина Баранова.

Відеозйомку концерту здійснив Сергій Анікін (приватний відеоканал «АНІКА») на благодійній основі. Звичайно, така знакова концертна подія не була б завершеною без невеликого солодкого акценту від головного благодійника події – Благодійного Фонду імені Володимира Фролькіса. З рук президента Фонду, відомого письменника і сценариста Андрія Дмитрука, всі учасники отримали солодкі подарунки, які були придбані за гроші звичайних людей, а не заможних українських меценатів чи мільярдерів. Уперше за всю історію циклу концертів солодкі подарунки (плитки справжнього шоколаду з апельсинами) отримали і всі глядачі. Настрий, незважаючи на зимову прохолоду і справжню негоду за межами концертного залу, ще більше закріпився як позитивний, весняний і на додаток – ще й із яскравим сонячним апельсиновим смаком.

Шосте, передноворічне число нашого з Вами журналу «Музика» розпочинаємо ґрунтовною статтею Ярослава і Раїси Черногузів, приуроченою до 100-ліття заснування Національної капели бандуристів України ім. Г.І. Майбороди.

Цьогоріч відзначив своє 75-ліття і Національний заслужений академічний український народний хор ім. Г.Г. Верьовки, про що й розповідає нам кандидат мистецтвознавства Олена Кавунник.

«На День Св. Покрови – веде далі автор статті Ірина Сікорська, – закінчився ювілейний рік

ся з нами вельми оригінальними роздумами про Фестиваль Верді, який упродовж 18 років проводить Королівський театр Парми, що в столиці північної області Італії Емілія-Романья.

А про концерт «Гала-Вагнер», який відбувся у приміщенні Національної опери України імені Тараса Шевченка, дізнається з матеріалу оглядача нашого часопису Олексія Гончара.

У «Нотному стані» віднайдете твір відомого українського композитора Олександра Яловчука «Мелодія».

Про П'яте хорове свято «Школа Павла Муравського», що відбуло-

ПЕРЕДНОВОРІЧНИЙ ЖУРНАЛ

для відомої української композиторки і музикознавця Богдани Фільці, але продовжуються урочисті імпрези, присвячені яскравій і плідній творчості мисткині» («Ювілейний марафон триває»).

З відомим музикантом-органістом, народним артистом України Володимиром Кошубою веде діалог у своєму інтерв'ю Едуард Овчарук, який, зокрема, зазначив, що ім'я соліста-органіста Національного будинку органної та камерної музики України Володимира Кошуби в 1999 році, Американський інститут (ABI) при Конгресі США заніс у всесвітній каталог музикантів нового тисячоліття.

Професор кафедри історії світової музики НМАУ ім. П.І. Чайковського Олена Сакало, у своїй статті «Його музика і досі знаходить відгук у душах натовпу», ділиться

ся у приміщенні Київського муніципального академічного театру опери і балету для дітей та юнацтва, прочитаєте у статті Антона Андрієнка.

У нашій традиційній рубриці «Книжкова полиця» презентуємо Вам, шановні читачі, три інтригуючих видання: 3-томну енциклопедію «Національна опера України», приурочену 150-річчю від дня заснування Київського театру опери та балету імені Тараса Шевченка, а також третє видання підручника В.Г. Антонюк «Вокальна педагогіка (сольний спів)» і навчальний посібник «Валторна» викладача класу мідних духових інструментів Турківської ДМШ Львівської області Петра Зборовського.

Володимир КОРНІЙЧУК,
головний редактор журналу «Музика»

Директор школи Світлана СВАРИЧ

Школа мистецтв розпочала свою діяльність в 1990 році в м. Києві. Директор та ініціатор створення школи Світлана Михайлівна Сварич – спеціаліст вищої категорії, «вчитель-методист», «відмінник освіти України», викладач вокально-хорових дисциплін, нагороджена Орденом Української Православної Церкви Почаївської ікони Пресвятої Богородиці, Почесною відзнакою Святої Праведної Анни III ступеня за вагомий внесок у справу відродження духовності та патріотичного

МИТЕЦЬ – ЦЕ ПОКЛИКАННЯ

виховання молоді, Грамотами Міністерства освіти і науки України, Подяками голови Київської міської державної адміністрації.

На той час школа функціонувала в системі освіти і була першою і єдиною в Україні. Тоді пріоритетом у своїй роботі ми визначили нову якість розвитку творчої особистості задля відродження культури й духовності в молодій українській незалежній державі.

З 2016 року Школа мистецтв змінила своє підпорядкування та ввійшла до складу мистецьких навчальних закладів Управління культури, туризму та охорони культурної спадщини Деснянської районної в місті Києві державної адміністрації та влилася в дружню мистецьку родину Департаменту культури виконавчого органу Київської міської ради та Київського міського методичного центру закладів культури та навчальних закладів м. Києва.

Відповідно до рішення Київської міської ради від 23 березня 2017

Хор «Мелодія» на презентації Першого тому «Пісенного Кобзаря»

Учні театрального відділення. Творчий колектив «Без слів»

Учні ансамблю «Веснянка» на фестивалі дитячої творчості «Сузір'я талантів в Україні»

Запис творів до нового альбому «Пісенного Кобзаря»

року школа мистецтв перейменована й носить ім'я видатного українського композитора Миколи Дмитровича Леонтовича. Відтоді – це Школа мистецтв Деснянського району міста Києва імені Миколи Дмитровича Леонтовича, початковий спеціалізований мистецький навчальний заклад.

Основними завданнями школи мистецтв є:

- вільний розвиток особистості, виховання поваги до народних звичаїв, традицій, національних цінностей українського народу, а також інших націй і народів;
- естетичне виховання дітей та юнацтва, створення умов для творчого, інтелектуального і духовного розвитку, задоволення

Ювілей Героя України, Народного артиста України П.І.Муравського

потреб у професійному самовизначенні і творчій самореалізації;

– пошук та залучення до навчання здібних, обдарованих і талановитих дітей та молоді, розвиток і підтримка їхніх здібностей, обдарувань і талантів;

– задоволення духовних та естетичних потреб;

– підтримка для занять художньою творчістю, а для найбільш обдарованих учнів – до вибору професії у сфері культури та мистецтва.

Для виконання поставлених завдань школа мистецтв здійснює навчально-виховний процес за напрямками:

- навчально-виховна робота;
- науково-методична робота;

– культурно-просвітницька робота;

– творча діяльність, які координують заступники директора: Данилюк Єгор Валерійович – навчально-виховна робота, Оробінська Ірина Петрівна – навчальна робота, Третяк Вікторія Валеріївна – навчально-методична робота.

У школі мистецтв функціонують відділи (відділення):

- Музичне відділення:**
- фортепіанний відділ;
 - хоровий відділ;
 - відділ народного вокалу;
 - відділ естрадного вокалу;
 - відділ академічного вокалу;
 - відділ народних інструментів;
 - відділ струнно-смічкових інструментів;
 - відділ духових та ударних інструментів;
 - музично-теоретичний відділ (сольфеджіо, музична література, початковий курс історії мистецтв);

Театральне відділення
Хореографічне відділення
Художнє відділення
Відділ культурно-просвітницької роботи:

- підготовка та проведення концертів, конкурсів, фестивалів, вистав та художніх виставок;
- діяльність творчих учнівських колективів;
- позакласна виховна діяльність із підвищення культурно-естетичного рівня учнів.

Закінчення. Початок у № 50

Дмитро ЧОБИТ

ОСТАННІЙ ДЕНЬ ГУТИ ПЕНЯЦЬКОЇ

ДОПИТИ ТА ОБШУКИ

Німецьке військо захопило Гуту Пеняцьку вдосвіта 28 лютого 1944 року, а палити село розпочали, коли вже сутеніло, величезна пожежа палахкотіла цілу ніч. Виникає запитання: що відбувалося у Гуті Пеняцькій впродовж усього дня? Відповідь проста – німецькі слідчі проводили допити усіх дорослих мешканців села, після чого деякого, зокрема фольксдойчів, відпускали, а переважну більшість розстрілювали. Цей процес тривав десь від години 7–8-ї ранку до 17–18-ї за середньоевропейським часом.

Про обставини допитів інформація майже відсутня. Відомо, що допити проводили у кількох місцях – школі і, очевидно, у деяких житлових будинках. На допити з костьолу виводили невеликими групами різної чисельності. Францішек Баньковський, якому пощастило врятуватися, розповів про порятунок своєї сестри 13-річної Стефи. Разом з батьками і 14-річним братом Юзиком вона потрапила до костьолу. Звідти Стефу у групі з 13 чи 14 жінок і дівчат вивели та доправили до якоїсь стодоли. Цю споруду Стефа добре знала, стодола мала потаємні задні двері, через які втекли 8 чи 9 дівчат. Згодом про свій порятунок Стефа розповідала, і то чув її брат Францішек. (Bąkowski Franciszek. Relacja ocalalego- masakre wsi Huta Pieniacka 28.02.1944 // <https://youtube.com/watch?v=DNOXbtihbFs>).

Доволі важливим тут є повідомлення Стефи, що її з костьолу вивели у групі 13–14-ти жінок і дівчат. Це чітко вказує на типову німецьку тактику під час знищення сотень інших українських сіл і навіть чеського Лідіце. Спочатку всіх людей зганяли у якісь великі приміщення: церкву, школу, клуб, ніби на збори, а потім виводили молодих чоловіків і їх першими розстрілювали, старші, жінки і діти залишалися на пізніше. Так гітлерівці чинили, аби завдати можливої опору. Подібним чином діяли і в Гуті Пеняцькій. Черга до гурту жінок і дівчат, серед яких була Стефа Баньковська, мусила підійти десь у другій половині дня. Екзекутори до цього часу вже втомилися, втратили пильність, день добігав кінця, це й сприяло втечі.

Очевидно, що жінок і дівчат замкнули у стодолі для того, аби по черзі викликати на допити, які проводилися в хаті. Десь між цими викликами на допити частина дівчат і втекла.

Юзеф К., який теж був у храмі, свідчив: «З костьолу людей виводили партіями». (http://naszdzienik.pl/mysl/36742_zaglada-huty-pieniackiej.html). А Юзеф К. 20 жовтня 1989 року дав свідчення польському слідству, в якому пояснив: «Найперше німці

привели людей до каплиці, де вже трохи їх зібралось. З неї випроваджували, насамперед, молодих. Говорили, що забирають на роботу в Німеччину. Старих залишено. Потім і старших, жінок і дітей теж виводили». (Bąkowski W. Zagłada Huty Pieniackiej. – Kraków, 2001. – S.157).

Як бачимо і в цьому свідченні, опис процесу виведення людей на розстріли – спочатку молодих, потім старших, а в кінці жінок та дітей, цілком збігається з виробленою гітлерівцями процедурою масових страт.

Отже, можемо здогадуватися, що допити проводили в кімнатах школи та окремих житлових будинках, після чого людей вели на розстріл до двох великих ям з-під вапна, що були поблизу школи. Як згадували очевидці, ці ями були заповнені трупами людей до самого верху. Поставимо головні запитання: «Навіщо гітлерівці провадили допити мешканців Гуті Пеняцької?» і «Хто ці допити провадив?».

Перед тим, як на них відповісти, зауважимо, що німецький окупаційний режим міг знищити Гуту Пеняцьку разом з усіма партизанами набагато простішим способом, прикладом цьому є село Тур'є на Брідщині (30 км на захід від Гуті Пеняцької). Партизанське кавалерійське з'єднання на чолі з генералом М. Наумовим у цьому селі 7 березня 1944 року розгромила німецька авіація, а добила танки. При цьому майже всі будинки і господарські споруди було знищено. (Наумов М. Западний рейд. – К.: Політиздат, 1980. – С. 264; Жизнь генерала Наумова. – К.: Альфа-Реклама, 2014. – С. 327).

У Гуті Пеняцькій гітлерівці на таке не могли піти з двох причин – вони знали про радянських партизанів, групу НКВД Крутікова, до якої вели нитки львівських терактів, зокрема вбивство віце-губернатора Отто Бауера. До цього слід додати, що в ці дні у Львові відбулися облави, в усіх конспіративних квартирах, які використовувалися групою терористів Н. Кузнецова, гітлерівці провели перевірки та

обшуки. На одній з таких пляцуків Харитонов і Воробйов мало не були захоплені есеєвцями, але їм із боєм вдалося втекти через чорний хід. «Тоді-то Харитонов і Воробйов залишили Львів і поїхали в Гуту Пеняцьку», – писав їхній шеф, полковник НКВД Д. Медведєв. (Медведєв Д. Сильные духом. – К.: Політиздат, 1981. – С. 440). Терористи Пастухов і Кобелянський теж втікли зі своєї конспіративної квартири, в якій перебували. «Залишився старий Войцехівський», – писав Д. Медведєв, – але виявилось, що і до нього заходили з перевіркою». (Там само. – С. 455). Згаданий Д. Медведєвим «старий Войцехівський» – то батько керівника гута-пеняцької АК Казимира Войцехівського. Після цього і Пастухов з Кобелянським залишили Львів та поїхали в бік Бродів. (Там само. – С. 455–456). Залишив Львів і головний розвідник-терорист Ніколай Кузнецов та його помічники Ян Камінський і Володимир Белов. Трійця виїхала зі Львова автомобілем через Куровичі до Золочева. (Там само. – С. 442). Рухалися вони в бік головної бази НКВД в Гуті Пеняцькій.

3 березня 1944 року боївка УПА захопила Кузнецова, Камінського і Белова, біля села Білогородка поблизу Верби. Це свідчить про те, що кількома днями перед тим вони мусили пройти біля Гуті Пеняцької. Очевидно, що то були дні 27–28 лютого, коли там концентрувалися німецькі війська, тому розвідники-енкаведисти здійснили свій запасний план – перейшли лінію фронту, але потрапили в полон до УПА. Вищенаведене свідчить, що про плани терористів та про їхню базу в Гуті Пеняцькій гітлерівці добре знали, тому й сподівалися там їх усіх захопити. Це перше. І друге. У Гуті Пеняцькій значний відсоток населення складали фольксдойчі, тобто поляки, які отримали листи їхньої належності до німецького народу. А згідно зі своїми расовими законами, гітлерівці не могли так просто знищити арійців. Спочатку вони мусили провести перевірку,

так звану фільтрацію. То були дві головні причини, чому 28 лютого 1944 року німецьке військо захопило Гуту Пеняцьку вранці, а спецслужби цілий день, аж до вечора проводили допити та фільтрацію. По суті, це і є відповідь на перше запитання – німецькому окупаційному режиму потрібно було захопити радянських партизанів-енкаведистів живцем, допитати їх та місцевих жителів, а заодно і провести фільтрацію, виокремивши фольксдойчів.

А тепер відповідь на друге запитання. Допити поляків Гуті Пеняцької могли провести німецькі слідчі з перекладачами польської мови, або ті, що цю мову добре знали. Ось вам і відповідь на запитання: чому в акції проти Гуті Пеняцької була задіяна айнзатцгрупа на чолі з оберштурмбанфіурером СС Фрідріхом-Вільгельмом Бокком – командиром 4-ї поліцейської моторизованої дивізії СС. У цій дивізії, сформованій у Сілезії, значний відсоток солдатів, старшин та молодших офіцерів складала сілезькі поляки. З їх числа, очевидно, і були слідчі та перекладачі, які цілий день трудилися в Гуті Пеняцькій під опікою СД та гестапо.

Які питання ставили на допитах німецькі слідчі? Очевидно, передусім про долю їхніх солдатів та офіцерів, які пропадали в околицях Гуті Пеняцької взимку 1944 року. Їх мали цікавити питання про те, що сталося з двома німецькими вояками, які залишилися на полі бою в Гуті Пеняцькій 23 лютого 1944 року. На допитах німецькі слідчі мусили ставити питання і про випадки звірячого садизму – вирізання на живих німецьких вояках свастик, обезголовлення їхніх тіл та підкидання голів, зокрема в Пеняках. Слідчі СД і гестапо мусили дізнатися, хто ці звірства в Гуті Пеняцькій коїв. Звичайно, німецьке командування цікавило й радянські партизани, терористи й диверсанти, їх чисельність, обставини перебування в Гуті Пеняцькій. На допитах кожного мешканця Гуті Пеняцької запитували: чи надавав він допомогу радянським партизанам і яку. Сам факт ночівлі партизанів у хаті господаря та недонесення про це окупаційній владі, за тодішніми німецькими законами, передбачав лише одне покарання – розстріл усієї сім'ї. Оскільки, практично в кожній хаті, радянські партизани безтурботно відлежувалися впродовж тривалого часу, то на господаря разом з усією родиною чекав розстріл. Ось чому масові розстріли мирних мешканців Гуті Пеняцької вкладалися у правові норми німецьких окупантів.

Водночас із допитами гітлерівці проводили в Гуті Пеняцькій обшуки, у ході яких виявили зброю, що теж тягло за собою покарання смертю. Відомо, що серед розстріляних в Гуті Пеняцькій був

і радянський партизан, мінер Артем Сержан із 9-го батальйону ім. Чкалова під командуванням Б. Кореневського, партизанської дивізії ім. Щорса. Його, пораненого, партизани залишили в одній із хат в Гуті Пеняцькій. Німці мусили спочатку його допитати, а вже потім розстріляли разом з усією сім'єю, що надала йому допомогу. Так гітлерівці чинили скрізь.

Про те, що німці проводили в Гуті Пеняцькій обшуки, знали всі мешканці села, а від тих, хто врятувався, інформація ширилася й навколишніми селами. П. Г. Матвій із Пеняків знав про це і розповів: «У нас у селі говорили, що, коли німці проводили обшуки по хатах, то якогось офіцера з пістолета застрелила жінка». (Матвій П. Г. Спогади // КіЖ. – 2018. – 19 жовт. – С. 8).

Німецькі слідчі вже вранці провели дізнання і розшукали тіла двох своїх солдатів, які під час обстрілу 23 лютого 1944 року залишилися в Гуті Пеняцькій на полі бою.

Як доповідав 7 березня 1944 року на нараді Військової управи УЦК сотник Володимир Хроноват, 5-та рота 2-го батальйону 4-го галицького добровольчого полку СС залишила Гуту Пеняцьку об 11-й годині. «Відходячи з села, забрали двох убитих стрільців – 23.11. – що були нагі, помасакровані». (Колісник Р. Військова управа та українська Дивізія Галичина. – С. 213). Саме на їхніх тілах були вирізані свастики. Старожил села Жарків Петро Андрійович Коць згадував: «Я бачив тіла тих німців – їх на санях везли через Жарків, вони були зовсім голі, на руках і животи у них вирізано німецькі гагенкрайци – свастику. Кров запеклася і почорніла, але сліди нелюдських катувань було добре видно. Людей різали живцем – то видно з порізів, на яких шкіра широко розійшлася, на мертвому шкіра би не розійшлася. Тобто свастику різали по живих людях. Я часто над тим думав: для чого садисти так робили?». (Коць П. А. Спогади // КіЖ. – 2018. – 19 жовт. – С. 6).

«Я не думаю, – продовжує П. А. Коць, – що так могли вчинити поляки – швидше за все, то зробили радянські партизани, де було зібрано усіякий набірід. Люди таке звірство пов'язували з радянською партизанкою, яка цілу зиму перебувала в Гуті». (Коць П. А. Спогади // КіЖ. – 2018. – 19 жовт. – С. 6). Цю думку підтверджують подібні факти звірячих розправ, вирізання свастик на живих людях, відрізання голів німців та складання їх у видних місцях, скоєних у Бобрівській Рудні і Нивицях партизанами-енкаведистами того самого загону спеціального призначення НКВД ССРР «Победітелі» на чолі з полковником Д. Медведєвим.

Продовження. Початок на стор. 5

Але це тепер ми можемо так говорити, бо маємо масу подібних прикладів. 28 лютого 1944 року факти звірячих розправ і зумисного садизму побачили гітлерівці в Гуті Пеняцькій, тому й пов'язали їх із її мешканцями.

Те, що тіла двох солдатів 6-ї роти 2-го батальйону 4-го галицького добровольчого полку СС були виявлені під час пацифікації Гуті Пеняцької 28 лютого, підтверджується фактом урочистого поховання їх у Бродях 2 березня 1944 року. (Львівські вісті. – 1944. – 4 бер.).

Виникає запитання: «Чому і яким чином у Гуті Пеняцькій зберігали трупи двох німецьких солдатів з 23 до 28 лютого 1944 року?». Відповідь на це запитання проливають спогади П. А. Коця. Посилаючись на Маньку Вижньовську, якій вдалося врятуватися, він розповідає, що, коли вбили двох німецьких солдатів, «стояли великі морози та сильно мело, тому німців не поховали, а просто прикидали гноєм. Німці, ті що взяли Гуту, зняли гній, знайшли трупи своїх солдатів і змусили поляків їх помити». (Коць П. А. Спогади // КіЖ. – 2018. – 19 жовт. – С. 6).

Виявлення понівечених трупів двох німецьких солдатів із вирізаними на їхніх тілах свастиками мусило підняти градус напруги у захопленій Гуті Пеняцькій. До цього додалися захоплення пораненого партизанського мінера-диверсанта Артема Сержана, з'ясування численних обставин тривалого перебування в Гуті Пеняцькій радянських партизанів, групи НКВД Б. Крутікова, виявлення в хатах зброї та боеприпасів, інші факти антинімецької діяльності. Усе це не могло полегшити долю наперед приреченого села. Масові розстріли мешканців Гуті Пеняцької стали логічним завершенням каральної акції німецької окупаційної адміністрації дистрикту Галичина.

РОЗСТРИЛИ

Наслідком гітлерівської пацифікації Гуті Пеняцької стали дві величезні ями з-під вапна, заповнені трупами аж до верху. Про ці дві страшні ями, ледь присипані землею, згадують чимало очевидців з польського та українського боку. Однак ані в польських виданнях, ані в українських я не знайшов жодного опису розстрілів мешканців Гуті Пеняцької. І це зрозуміло: ті, кого розстріляли, – мертві, а ті, що розстрілювали, навряд чи про таке розповідали.

Але, розмовляючи зі старожилками українських сіл поблизу колишньої Гуті Пеняцької та розпитуючи їх про давню трагедію, у Жаркові я почув дивовижні речі. Виявляється, у селі знають про жінку, яка врятувалася під час розстрілу.

У родині Кічулів із села Жарків, коли за одним столом збиралися родичі з нагоди різних свят, дуже часто згадували про Марію Кічулу, яка вийшла заміж за поляка в Гуту Пеняцьку і 28 лютого 1944 року

була розстріляна, лежала в ямі з трупами, але їй вдалося врятуватися. Ці розповіді у травні–червні 2018 року записані мною у трьох старших людей – двох сестер: Ярослави Володимирівни Загоруйко (з дому Кічула), Ганни Володимирівни Гнатюк (дівоче прізвище Кічула) та їхнього брата Теодозія Володимировича Кічули. Вони доповнюють загальну картину дивовижного порятунку, уточнюють процедуру розстрілу та обставини, пов'язані з ним. Далі подаємо фрагменти їхніх розповідей, що стосуються розстрілу та порятунку їхньої тітки Марії Венжиновської – рідної сестри їхнього батька Володимира Кічули.

Я. В. Загоруйко 24 травня 2018 року розповіла: «Моя тітка Марія Кічула, рідна сестра мого батька Володимира, вийшла заміж за поляка Родка Венжиновського і пішла за невістку в Гуту Пеняцьку. Там вона народила трьох дітей. Про її історію часто розповідали в моїй родині, я то все чула з розповідей старших людей. Розповідали, що тітка Марія потрапила в Гуті Пеняцькій під розстріл однією з останніх, коли вже темно. Вона розповідала, що розстрілювали німці, розмовляли німецькою мовою. Ніхто нічого не пояснював. Підвели до ями, в якій було повно трупів. Під час розстрілу вона знепритомніла. Коли отямилася, то було темно. Біля могили стояли німці, щось говорили. Один підійшов і копнув труп – перевірів, чи живий. Тітка причаїлася, аби її не викрили та не добили. Коли німці відійшли і стало тихо, вона порухала одну ногою – рухається, тоді другою – теж ціла; порухала правою рукою – все гаразд, а в лівому плечі відчула біль. Вона ще трохи полежала серед трупів, чула хрипи вираючих людей. Німців не було чути – вона підняла голову, переконалася, що нікого нема, і вилізла з-під трупів. Була вже ніч, і вона довго блукала лісом. Лише через три дні тітка Марія прийшла до хати свого брата Володимира Кічули, тобто мого тата, у Жарків.

Усі троє дітей і чоловік Родко Венжиновський загинули в Гуті Пеняцькій під час її знищення 28 лютого 1944 року. Тітку Марію Венжиновську під час розстрілу поранило у ліве плече, але крові багато не втратила. Тривалий час тітка Марія мешкала в Жаркові, а потім виїхала до Польщі, де вийшла вдруге заміж за поляка Рупаловського, у них у 1947 році народилася дочка Кшися. Кілька років тому тітка Марія померла в Ополі. Там у неї залишилася дочка Кшися, моя двоюрідна сестра, вона кілька разів приїжджала до нас у Жарків, відвідувала Гуту Пеняцьку.

У нашій сім'ї завжди говорили, що Гуту Пеняцьку знищили німці,

бо добре знали то від цюці Марійки, яка розповідала, що під час розстрілу там були вояки в німецькій формі і розмовляли вони німецькою мовою.

Запитання: а чи не говорила тітка Марія, що вояки в німецькій формі розмовляли українською або польською мовами?

– Ні, ні, тітка говорила, що, коли людей розстрілювали, то солдати говорили тільки німецькою мовою, тому вона завжди казала, що Гуту Пеняцьку знищили німці. Тітка Марія говорила про це твердо – німці! І в нашій родині те знали всі. Німці знищили Гуту». (Загоруйко Я. В. Спогади // КіЖ. – 2018. – 19 жовт. – С. 9).

А ось що 16 червня 2018 року розповіла сестра Ярослави Ганна Володимирівна Гнатюк (дівоче прізвище Кічула) в селі Тріщуки (колишня назва Гаї Дуб'євські): «Після того, як згоріла Гута Пеняцька, до нас у Жарків прийшла звістка про цютку Марійку. Вона вийшла заміж за поляка Вижньовського, пішла в Гуту за невістку, там мала трьох дітей. Вся родина

поляків загинула: чоловік, троє дітей і дід з бабою. Врятувалася лише цютка.

Цютка хотіла взяти свої речі, за ними й поїхала в Гуту. Коли вони вернулися, то говорили, що в Гуті знову були рускі партизани, села не було, а партизани ходили. Цютка знайшла свою спалену хату і ползла до пивниці – у неї там у куферку був одяг і різні речі. І вона той куферок знайшла. А прийшли партизани і чогось до неї вчепилися, то ще цютка Марійка з ними відсварювалася. Батько стояв коло коней і не втручався, мовчав, бо боявся, а цютка з ними сварилася. З Гуті вони привезли той куферок, то цютка мала хоч у щось переодягнутися. Я добре пам'ятаю розповідь цютки, як вона врятувалася і що робилося в Гуті Пеняцькій, коли її нищили.

У Гуту наїхало дуже багато німецького війська, усе в білому. Цютка розповідала, що німці зігнали людей до костюлу і там тримали цілий день. З костюлу виводили партіями. Вже десь наприкінці дня вивели і цютку. Під

час розстрілу вона знепритомніла. Коли отямилася, то чула, що недалеко стоять німці і щось по-німецьки говорять. Цютка не давала ознак життя, прикинулася мертвою. Вона лежала серед трупів на самому верху. Коли все стихло, цютка вибралася з тої ями і прийшла до Жаркова до батьківської хати, де вже жили і мої батьки, що втекли з Парцеляці. Цютка Марійка, а звали її Манька Вижньовська, жила у Жаркові досить довго.

Нашого тата забрали на фронт, мама плакала. Коли тато був на фронті і служив в армії, цютка Вижньовська виїхала до Польщі ще з трьома жінками, які вижили в Гуті Пеняцькій. Ці троє були польками, але вони її вмовили їхати разом, і вона з ними поїхала.

У Польщі цютка жила в місті Ополі. Там вона вийшла вдруге заміж за поляка. У них народилася дочка Кшися, вона вчителювала, викладала російську мову. Цютка і Кшися приїжджали в Україну, гостювали в Жаркові у родичів і знайомих, але в Гуту їхати відмовилися.

ОГОЛОШЕННЯ

Міністерство культури України відповідно до Закону України «Про культуру»

оголошує конкурс на посаду генерального директора Національного музею-меморіалу жертв окупаційних режимів «Тюрма на Лонцького» (далі – Музей) (вул. Степана Бандери, 1, м. Львів, 79000)

1. Строк приймання документів на участь у конкурсі

Документи на участь у конкурсі приймаються з 10.12.2018 року по 09.01.2019 року включно.

2. Початок формування конкурсної комісії

Міністерство культури України (далі – орган управління) розпочинає формування конкурсної комісії з 10.12.2018 року.

3. Умови проведення конкурсу

Обов'язковою умовою проведення конкурсного добору є його відкритість.

Представники засобів масової інформації та громадськості мають право бути присутніми на засіданнях конкурсної комісії під час співбесіди з кандидатами, де публічно презентуються запропоновані проекти програм розвитку Музею на один і п'ять років.

До участі в конкурсі не допускаються особи, які:

– визнані в установленому порядку неієздатними чи їхня дієздатність обмежена;

– мають судимість за вчинення злочину, якщо така судимість не погашена чи не знята в установ-

леному законом порядку, чи на яку протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення;

– є близькими особами або членами сім'ї керівників органу управління.

Особа, яка бере участь у конкурсі, подає такі документи:

– заява про участь у конкурсі з наданням згоди на обробку персональних даних, відповідно до Закону України «Про захист персональних даних»;

– автобіографія, що містить прізвище, ім'я та по-батькові, число, місяць, рік і місце народження, інформація про громадянство, відомості про освіту, трудову діяльність, посаду (заняття), місце роботи, громадську роботу (зокрема на виборних посадах), контактний номер телефону та адресу електронної пошти чи іншого засобу зв'язку, відомості про наявність чи відсутність судимості;

– копія документа, що посвідчує особу, копії документів про вищу освіту;

– два рекомендаційні листи довільної форми;

– мотиваційний лист довільної форми.

Зазначені документи надсилаються на поштову та електронну адреси (pyndykivska.u@gmail.com):

вул. І. Франка, 19, м. Київ, 01601, відповідальна особа – Пиндиківська Юлія Ігорівна, контактний телефон: (044) 234–39–93, електронна адреса: pyndykivska.u@gmail.com з позначкою «доку-

менти на конкурс «Музей «Тюрма на Лонцького»».

– Особа може подати інші документи на свій розсуд, які можуть засвідчити його професійні чи моральні якості.

– Відповідає за достовірність поданої інформації кандидат.

– Публічні презентації проектів програм розвитку Музею на один і п'ять років кандидати презентують під час другого засідання конкурсної комісії.

4. Строки проведення конкурсу
Конкурсний добір починається 10.12.2018 року та закінчується не пізніше 09.02.2019 року.

5. Вимоги до кандидатів для участі у конкурсі
Кваліфікаційні вимоги:

– вища освіта;

– стаж роботи у сфері культури не менше трьох років;

– володіння державною мовою;

– досвід роботи на керівних посадах в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях усіх форм власності не менше трьох років;

– здатність за своїми діловими і моральними якостями, освітнім і професійним рівнем виконувати відповідні посадові обов'язки.

3 інформацією, що стосується умов праці, відомостями про матеріально-технічну базу Музею, фінансовою звітністю за попередній бюджетний період можна ознайомитися на офіційному сайті Мінкультури (рубрика «вакансії»).

Цьотка завжди говорила, що Гути знищили німці, і німці розстрілювали людей. Про українців навіть мови ніколи не було. Цьотка то добре знала, бо серед того лиха і біди врятувалася». (Гнатюк Г. В. Спогади // КіЖ. – 2018. – 19 жовт. – С. 9).

Дуже цікавим і суттєвим доповненням до розповідей сестер Ярослави і Ганни про порятунок під час розстрілу їхньої тітки Марії (Маньки Вижньовської) є спогади їхнього брата Теодозія, записані 16 червня 2018 року в селі Тріщуки на Брідщині: «Коли Гути Пеняцьку спалили, то людей там розстріляли. Врятуватися вдалося і моїй тітці Вижньовській. То рідна сестра мого тата. Вона вийшла замуж за хлопця з Гути Пеняцької і пішла туди в невістки.

Тітка врятувалася під час розстрілу, її не вбило, а лише поранило в ліве плече, вона знепритомніла, впала в яму з трупами, притворилася мертвою, а потім з тої ями вибралася і прийшла у батьківську хату в селі Жарків.

Мій тато Володимир Кічула розповідав, що він запряг коня і вночі завіз мою тітку, а свою сестру Марію до німецького воєнного шпиталю в недалекому селі Пониква. Там тоді багато німецького війська по хатах квартирувало. Німець-хірург оглянув рану і витягнув кулю. Тато сказав, що то випадкова куля. Лікар відповів, що випадкова куля прямо в ліве плече потрапити не може. Але то не його справа – його справа лікувати. Так німецький лікар витягнув тітці Вижньовській кулю, обробив рану і вона зажила.

У мого батька була ще одна сестра Стефа, вона теж вийшла замуж за поляка і теж врятувалася під час розстрілу в Гуті Пеняцькій. Стефа врятувалася разом із чоловіком; вони пішли у Верхобуж, а вже після війни виїхали до Польщі.

Ці розповіді я знаю з малих літ. У старшому віці на ці теми я з родичами не розмовляв і на то були вагомі причини.

Я служив в Радянській Армії, я є майор у відставці. Скрізь у документах я писав, що за кордоном не маю родичів. А там у мене дві тітки і їхні чоловіки, діти, а мої двоюрідні брати і сестри. Знаєте, що б то мені за таке було. Тому я про таке мовчав, і в родині нашій при мені про таке не говорили. Через те я своїми родичами з Гути Пеняцької мало цікавився. Про них більш докладно потрібно розпитати у моїх сестер і брата, який тепер живе у Львові, він ту справу краще знає».

Отже, із розповідей Теодозія Володимировича Кічули та його сестер Ярослави Володимирівни Загоруїко і Ганни Володимирівни Гнатюк можна відтворити деякі обставини розстрілів у Гуті Пеняцькій 28 лютого 1944 року.

З костюлу людей виводили дрібними партіями, спочатку їх допитували, а потім розстрілювали. Марія Вижньовська була виведена з костюлу однією з останніх. Під час розстрілу куля потрапила в її ліву лопатку, у якій застрягла. Очевидно, від шоку, викликаного виглядом ями з трупами, до якої її підвели, тріском пострілу і пораненням, Марія Вижньовська знепритомніла і впала в яму з трупами. Коли повернулася свідомість, вона чула, що біля ями стоять німці, розмовляють німецькою мовою, а один копнув ногою труп, перевіряючи, чи то часом не живий. Марія зачала і прикинулася мертвою. Лише коли німці пішли і вже стемніло, Марія вибралася з ями та добралася до батьківської хати у Жаркові.

Розповідь Марії Вижньовської з дому Кічула є яскравим доказом того, що розстріли мешканців

Гути Пеняцької здійснювали німці за типовою гітлерівською процедурою – спочатку відокремлювали молодих чоловіків, яких розстрілювали першими, а потім усіх решту; жінок і дітей – наприкінці. В останню партію і потрапила Марія Вижньовська. Вона пережила цю трагедію, тому завжди твердо говорила, що Гути Пеняцьку знищили німці. Про це добре знали і знають її родичі, близькі та односельці.

Серед інших джерел, що проливають певне світло на розстріли в Гуті Пеняцькій, можна навести слова мешканця села Жарків Петра Андрійовича Коця про те, що впродовж цілого дня 28 лютого 1944 року з Гути «доносився шум, галас, часом лунали постріли». (Коць П. А. Спогади // 2018. – 19 жовт. – С. 5).

Нечасті постріли впродовж цілого дня 28 лютого 1944 року чули мешканці сусіднього села Жарків, що за 4 км на північ від Гути Пеняцької. Звуки цих самих пострілів доносилися і до Пеняк (4 км на південний схід від Гути). Про це старожил цього села Петро Григорович Матвіїв згадував так: «Вранці і вдень чути було постріли». (Матвіїв П. Г. Спогади // 2018. – 19 жовт. – С. 7).

Події 28 лютого 1944 року описала і колишня мешканка села Майдан Ганя Петруня: «Про те, що там щось відбувається в Гуті Пеняцькій, яка від нас за якихось п'ять кілометрів, свідчили глухі постріли й вибухи». (Bakowski W. Zagłada Huty Pieniackiej. – S. 79).

Отже, нечасті та глухі постріли, які від ранку до вечора долинали з Гути Пеняцької до сусідніх сіл, зокрема до Жаркова й Пеняк, – то були звуки гвинтівок розстрільної зондеркоманди 4-ї поліцейської моторизованої дивізії СС.

ний час.

За межами наших публікацій залишився і великий розділ «Фальсифікація НКВД-НКГБ справи про Гути Пеняцьку», а також про дивізію СС «Галичина», 4-й галицький добровільний полк СС та 4-ту поліцейську моторизовану дивізію СС. Остання воєнна одиниця складала основу айнзатцкоманди «Рейнгольд» на чолі з оберштурмбанфюрером СС Фрідріхом Вільгельмом Боком, яка знищила Гути Пеняцьку. Командиром цієї дивізії теж був Ф.-В. Бок. Але найцікавіше те, що 4-та поліцейська дивізія СС була сформована у Сілезії з числа тамтешніх німців і сілезьких поляків – громадян Третього рейху!

Ми раді повідомити нашим читачам, що у 2019 році журнал «Дзвін» опублікує матеріали про трагедію Гути Пеняцької, які не потрапили на сторінки газети «Культура і життя». Ну, а ми сподіватимемося, що узагальнений, виправлений і доповнений матеріал на цю надзвичайно важливу тему вийде окремою книгою в «Бібліотеці газети «Культура і життя».

ТАЛАНТ МИТЦЯ

Нещодавно гайсинці зібралися дружною сім'єю на вечір у Будинку культури з нагоди вісімдесятирічного ювілею від дня народження Володимира Дверницького – музиканта, самодіяльного композитора і поета.

Він вже давно є окрасою гайсинського краю, заявив про себе як про людину талановиту. Є автором трьох пісенних збірок: «Від душі до душі», «Береги життя» і «Миттєвості в мелодіях і піснях», яку подарував шанувальникам своєї творчості.

...Насиченою і цікавою була програма ювілейного вечора. Звучали пісні у виконанні хору районного Будинку культури, де керівником ось вже багато років поспіль є вчителька місцевої музичної школи Тетяна Бурякова. Хор виконав також пісню під назвою «Філософський вальс», слова і музику до якої написав ювіляр. Потім ввечера оголошувала інші номери програми, які виконував дитячий ансамбль «Кіндер-сюрприз».

Особливо щирі, теплі, душевні слова на адресу ювіляра звучали з вуст учнівського колективу четвертої міської школи, в якій Володимир Васильович свого часу працював учителем музики. Ансамбль виконав пісню «Перший урок». Потім увагою присутніх заволоділа ведуча, яка щиро і правдиво розповіла про життєвий шлях ювіляра. Народився він 1 серпня 1938 року у мальовничому с. Степашках на березі Південного Бугу.

У родині Дверницьких окрім Володі було ще четверо дітей – двоє дівчат та двоє хлопців. В 1946-му сім'я переїздить до м. Гайсин. Тут батько Василь Хризантович учителював у міській ШШ № 3, де й навчалися Микола, Володя та Галинка, а мати Лідія Савівна працювала у дитячому садочку № 1. Згодом Володя перейшов до ШШ № 4 і, навчаючись у четвертій класі, він записався до духового оркестру, яким керував добре відомий гайсинський музикант Василь Шпиль. Саме він, як стверджує нині ювіляр, зумів віднайти в ньому ту іскру, з якої розгорілося полум'я нев'яучої любові до музики. Спочатку хлопчина опанував кларнет, згодом йому підкорився і баритон. І де б він не був, усюди його супроводжувала музика. Під час служби у Збройних Силах – грав у військовому оркестрі. А вже по завершенні воєнної служби закінчив Львівське музичне училище.

Свій перший музичний твір «Гайсинський вальс» він написав ще під час служби в армії. Працюючи після армії на місцевому консервному заводі, на прохання його директора, фронтовика Миколи Ланцова Володимир Васильович організував духовий оркестр.

Пізніше він працював на швей-

ній фабриці майстром з ремонту швейних машин і тут також був керівником духового оркестру. Згодом працював на місцевому комбінаті побутового обслуговування. За успішну працю його було нагороджено орденом «Знак пошани» та медаллю «За трудову доблесть». А за пісні на чорнобильську тему додалася медаль «За заслуги» I ступеня. А хіба ж то не життєвий подвиг, що ювіляр понад 30 років грав у народному духовому оркестрі районного Будинку культури.

Про нього колеги й досі кажуть, що він чудовий методист, тонкий лірик і майстерний інструменталіст. Це і є запорукою його натхнення як композитора і творця талановитих поезій.

Тож надихнув Володимира Васильовича на створення музики саме духовий оркестр, його дружній колектив. Це дало митцю змогу створити другу збірку «Береги життя», до якої увійшло, аж 100 пісень. Збірка вміщує пісні про українське село. Є також пісні, присвячені рідному татусеві та синові, які вже відійшли у вічність. Одну з пісень присвятив Олександрі Аврамівні Деревській, яка прихистила й виховувала 48 хлопчиків і дівчаток. Ще одна з пісень збірки має назву «Де Ви, маестро?». Це пісня про талановитого музиканта, багаторічного керівника Народного духового оркестру районного Будинку культури Михайла Горощка. Вірші Т. Грамарчук, музика В. Дверницького. Також до збірки увійшли пісні присвячені Україні, «Гімн Чорнобильців», «Гірка сон-трава» про Перемогу у Другій світовій війні. А до свого славного ювілею пан Володимир спромігся також видати і третю збірку своїх пісень: «Миттєвості в мелодії й піснях».

Після щирої розповіді конференсьє про ювіляра як про людину і композитора, продовжився концерт, на якому звучали переважно пісні самого ювіляра.

Вітали композитора-ювіляра щиро й доброзичливо численні друзі і шанувальники його творчості. Серед них директор сільського Будинку культури з рідного села Стельмашок, а ще диригент хору районного Будинку культури Т. Бурякова. У святковому вечорі взяли участь солісти міської художньої самодіяльності Андрій Погрібняк та Аліна Яхно.

І на завершення вечора слово було надане самому ювілярові. Він подякував усім присутнім у залі, побажав усім гайсинцям міцного здоров'я, щастя, успіхів у житті та праці. А від себе запевнив шановне зібрання – на скільки в нього вистачить духовних і фізичних сил, стільки творитиме.

Дмитро ЛАВРЕНЮК,
м. Гайсин

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ!

Цим матеріалом редакція завершує публікацію праці Дмитра Чобота «Трагедія Гути Пеняцької». Ми почали її друкувати у квітні цього року, бо написана вона по гарячих слідах відразу ж після того, як 26 лютого 2018 року президент Польщі Анджей Дуда абсолютно безпідставно звинуватив українців у геноциді поляків Гути Пеняцької.

Вийшло так, що автор надав редакції частину матеріалів, а сам продовжував працювати над цією гарячою, але дуже цікавою та повчальною темою. Практично публікації здійснювалися, як то мовиться у таких випадках, «з коліс». Ані автор, ані редакція не могли собі уявити, що піднята нами тема українсько-польських стосунків виявиться такою масштабною.

На превеликий жаль, редакція не змогла подати все написане автором на тему трагедії Гути Пеняцької. Ми вимушені були дещо скорочувати та опускати цілі розділи, серед них: «Організатори і плани знищення Гути

Пеняцької», «За день до загибелі Гути Пеняцької», «Ніч перед загибеллю Гути Пеняцької», «Захоплення Гути Пеняцької», «Фольксдойчі Гути Пеняцької», «Хто знищив Гути Пеняцьку», «Акт геноциду чи каральна акція?», «Антиукраїнські фальсифікації».

Не змогли ми опублікувати і розділ «Сумна доля двох столиць НКВД» – про два польські села Бобрівську Рудню біля Березного на Рівненщині і Гути Пеняцьку – на Львівщині. В обидвох діяли одні з найбільших баз Армії Крайової, які використовували ті самі радянські партизани загону спеціального призначення НКВД «Победітелі» на чолі з полковником Д. Медведєвим. Ці два села об'єднують той самий характер жорстокостей та провокації НКВД стосовно гітлерівців, аби вони здійснили каральні акції. Спільна і доля цих сіл – їх знищили німецькі війська. Так, НКВД чужими руками усувало небажану радянському урядові польську збройну силу, аби вона не залишилася у повоєн-

У чудовому настрої повернувся з Чехії відомий український письменник і журналіст Сергій Дзюба. А вже в театрі музики та поезії «Агадір», у місті Брно, на високому професійному рівні поставили спектакль за його творами в перекладі чеською мовою «Закохайся в мене у суботу».

Сергій ДЗЮБА

На початку цього року побачила світ чеською та українською мовами ошатна збірка віршів Тетяни і Сергія Дзюби «Дощ із твоїми очима». Поезії українців прекрасно переклали чеською відомий поет Мілан Грабал та доктор мистецтвознавства, україніст, викладач університету в Брно Петр Каліна. А незабаром цими віршами зацікавилися засновник театру «Агадір», драматург Мілена Фуціманова і директор театру, композитор Ондржей Фуціман. Пропонуємо вашій увазі розповідь Сергія Дзюби про незабутні цьогорічні мандри до Праги та Брно.

У ПРАЗІ НЕ ДОЗВОЛЯЮТЬ ЗВОДИТИ ВИСОТНІ БУДИНКИ

Я прилетів до одного з найкрасивіших міст світу – Праги. Це – справді казкове місто, місто-музей, яким можна мандрувати безкінечно!

Зустріла мене тут українська письменниця Олена Лань, яка тепер мешкає в Празі. Це – чарівна, привітна молода жінка. В Україні працювала журналістом. Її чоловік Петр – чех, менеджер. Відчувається, що подружжя – закохане та щасливе. Їхня шестилітня донька Барвара – напрочуд самотійна дівчинка: завзято їздила на невеличкому велосипеді, а доки ми гуляли у Вишеграді, спокійно гралася собі з дитляхами в супермаркеті.

Книжки Олени Лань успішно вийшли українською, російською та чеською мовами. У перекладі чеською надрукована ошатна, з кольоровими ілюстраціями, її книга для дітей «Бурдбач». Це – захоплива казка про пригоду звичайного маленького хлопчика серед мавок і нявок, чугайстрів та перевертнів, русалок і домовичків, польовиків та блудів... Тобто всіх тих, у кого вірили давні слов'яни. І всіх тих, хто досі спокійнісінько мешкає поруч із нами. Я буквально на одному подиху цю книжку прочитав, то й усім дітлахам раджу – дійсно не пошкодуєте!

А далі з Оленою та Петером ми залюбки гуляли Вишеградом. Це – напрочуд мальовничий та історичний район Праги. Власне, Вишеград – то давня фортеця, розташована на пагорбі над Влтавою. Фортецю побудовано в Х столітті. За легендою, заснував її князь Крок, батько княгині Лібуше. Вишеград традиційно вважа-

НА ПРЕМ'ЄРІ СВОЄЇ ВИСТАВИ

ється одним із найперших центрів чеської держави. І саме тут легендарна княжна Лібуше провістила розквіт і світову славу чеській столиці – Празі.

Помолився у величному храмі святих Петра і Павла. Костьол – готичний, католицький, я – православний. Та яке це має значення? А вже Господь – завжди зі мною, куди б не потрапив. Побачив також унікальні залишки давньої романської мозаїки, славетну романську ротонду Святого Мартина. Зовсім поруч – знамените вишеградське кладовище, де поховані понад 600 видатних діячів чеської культури – Карел Чапек і його дружина, акторка та письменниця Ольга Шайнпфлюгова, композитори Антонін Дворжак і Бедржих Сметана...

До речі, у Празі не дозволяють зводити висотні будинки (є один – у вигляді літери «V», як пам'ять про колишнього президента Чехії, видатного драматурга Вацлава Гавела). Причому суттєве значення має й колір кожного будинку та його даху (Прага здебільшого помаранчева). І це, по-моєму, правильно! Місто виглядає напрочуд гармонійно, чарівно та казково.

Далі – швидкий потяг до Брно: дуже зручний, комфортабельний, чистий, з м'якими, розкішними сидіннями.

ОБОВ'ЯЗКИ ЛЕГЕНДАРНОГО ДРАКОНА В БРНО ВИКОНУЄ КРОКОДИЛ

Прага розташована в Богемії, а Брно – це вже Моравія, як одразу ж пояснили мені. Поселившись у затишному готелі «Європа», ми з друзями пішли гуляти вечірнім містом. Брно слав різнокольоровими вогнями та гірляндами. Ніхто не квапився додому – в центрі було багатолюдно. Цілі юрби місцевих мешканців та гостей веселилися, відпочивали, пили гаряче вино (на кшталт нашого глінтвейну), знамените моравське пиво, жваво й доброзичливо спілкувалися. Тож упро-

дуж, поки що для чехів місцеві українці – лише заробітчани, хоча серед них є багато талановитих і неординарних людей.

Наступного ранку, смачно поснідавши в готелі, я зустрівся з Міленою, і ми до вечора обходили пішки всі наймальовничіші та найцікавіші місця Брно. Це – зокрема, замок Шпільберк, готичний собор святих Петра і Павла, костел святого Якуба, Стара й Нова ратуші, Масариків університет (близько 42 тисяч студентів), Моравська галерея, площа Свободи...

А ось обов'язки легендарного дракона у Брно тепер виконує крокодил... Річ у тому, що

в 1608 році угорський король Матіаш подарував місту опудало крокодила, і ця незвичайна тварина так вразила мешканців, що невдовзі виникла легенда про «Брненського дракона». Давно в ріці Свратка оселився величезний дракон, який нароби великого лиха й страшенно лякав людей. Тож міські власті оголосили нагороду тому, хто знищить чудовисько. І в'язень замку Шпільберк порадив наповнити негашеним вапном шкуру теляти та підкинути її монстру. Дракон з'їв приманку і напився води. Отож у його животі почався процес гашення вапна, і зле чудовисько розірвало на шматки... Кмітливого в'язня відпустили на волю, а опудало дракона повісили на ланцюгах в арці Старої ратуші, щоб усі могли його бачити. Тільки легендарний дракон дуже вже нагадує крокодила!

Стара ратуша буквально овіяна легендами. Одна з них розповідає, чому на порталі ратуші викривлена вежа. У 1510 році власті захотіли, щоб портал став оригінально неповторним. Справу довірили відомому та обдарованому майстру Антону Пільграму (пізніше він прославився, збудувавши собор Святого Стефана у Відні). Йому пообіцяли гідну винагороду, та не дотримали слова. Тому майстер, закінчивши роботу, навмисне вигнув центральну вежу portalу, щоб усі знали про «кривизну» (нечесність) чиновників. Такою вона існує й донині, нагадуючи, що потрібно дотримуватися свого слова.

Цікава і легенда про «Брненське колесо». У місті Ледніці мешкав майстер Йиржи Бирк. У 1636 році, добряче випивши пива, він засперечався на 12 талерів, що за 12 годин повалить велике дерево, виготовить із нього колесо для підводи й прикотить його в Брно. Опівдні колесо було готове, однак котити його було важко – дорога здавалася нескінченною (66,6 км). Утім, з останніх сил, ледь живий, він все-таки докотив колесо до ратуші. Бургомістр підтвердив це письмово і наказав прикріпити колесо до стіни в арці ратуші. І це колесо, всередині якого вирізьблені ім'я та прізвище майстра, досі висить у Старій ратуші.

Увечері відбулася чудова вистава «Закохайся в мене у суботу» – вже втретє, однак це теж була прем'єра, бо з України приїхав автор. Актори й музиканти дуже старалися (серед них і онучка Мілена Фуціманової – юна Кароліна). А таку вишукану, оригінальну музику до спектаклю створив син Мілени – директор театру «Агадір» Ондржей Фуціман. На виставу радо завітали перекладачі моїх віршів українською – Мілан Грабал і Петр Каліна. Взагалі, глядачів прийшло багато – в основному, чехів, а також були українці й навіть кілька росіян із Москви та Новосибірська, які живуть у Брно (вони придбали на презентації примірники нашої з Танею чеської книжки «Дощ із твоїми очима» і з повагою говорили про Україну).

Я урочисто вручив Міжнародну літературну премію імені Миколи Гоголя «Тріумф» драматургу Мілени Фуцімановій і композитору Ондржею Фуціману за значну творчу діяльність та популяризацію української літератури в Чехії. А от завершилося дійство святковою вечерєю в літературній кав'ярні. Засиділися ми з приятелями допізна. А вранці я поїхав швидким поїздом на побачення з Прагою...

Щиро дякую за все, дорогі друзі! Тепер попереду нова вистава в Брно – за творами українки Тетяни Дзюби «Крила Сімаргла».

ЦИРКОВЕ МИСТЕЦТВО У РЕТРОСПЕКТИВНОМУ ТА СУЧАСНОМУ ВИМІРІ: КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

У різноманітній фаховій соціогуманітарній літературі мистецтво цирку традиційно розглядається в якості феномену культури, як самобутнє і неповторне художнє видовище, здатне нести людям радість, істинну насолоду.

В універсальній енциклопедії «Цирк», яка витримала декілька видань і не втратила свого культурного і мистецького значення по сьогоднішній день, термін «цирк» вживається в таких трьох смислових значеннях: 1) особливий вид мистецтва, одним з основних засобів якого є трюк; 2) узагальнене найменування всіх видів видовищних номерів, програм, вистав, спектаклів, здійснюваних засобами циркової виразності; 3) спеціальна видовищна споруда з куполовидним покриттям, манежем, амфітеатром, з сидіннями для глядачів.

Історичні витoki сучасного цирку пов'язані з виникненням у XVI столітті в Західній Європі манежу або цирку, на якому вершники виконували складні вправи на коні. Авторитетні дослідники з історії світового цирку вказують на те, що сучасний цирк народився в середині XVIII століття в Англії. У 1772 році Ф. Астлей створив перший стаціонарний королівський цирк у Лондоні. Проте спеціальні приміщення і назва «цирк» з'явилися дещо пізніше – наприкінці XVIII – початку XIX століття, коли брати Франконі спорудили в Парижі круглий будинок для циркових вистав і назвали його цирком (від латинського «circus» – коло). В грудні 1807 року паризькі афіші сповістили про відкриття «Цирку Олімпік» (Олімпійського цирку). З того часу слово «цирк» міцно ввійшло в мову всіх народів світу для визначення нового виду мистецтва. Отже, колискою цирку є Англія, а його столицею – Париж. Слід відзначити, що серцем цирку була і залишається арена. До речі, працівники цирку й досі називають арену – манежем – 13 м у діаметрі. Незалежно від розміру цирків світу, кількості місць для глядачів і циркової програми, розмір арени залишається незмінним. Інакше важко було б розраховувати свої дії акробатам, дресирувальникам та іншим артистам. У цирку можуть бути відсутні окремі технічні пристрої, він може не мати театральної сцени чи водного басейну, але без арени він неможливий. Адже арена, на думку Є. Кузнецова, є загальнообов'язковою виробничою площадкою сучасного цирку. Проте існують й альтернативні погляди на історію становлення його критеріальних ознак. Так,

наприклад, історик і теоретик циркового мистецтва Ю. Дмитрієв не пов'язує у своїх працях циркове видовище з наявністю манежу, оскільки циркові виступи здавна відбувались і відбуваються на різних площадках в різних країнах. Слід підкреслити, що сучасний цирк об'єднує найрізноманітніші за походженням, формою, характером та змістом види видовищ, починаючи від

Мабуть це відбувається через те, що публіка відчуває певну психологічну втому від інших не досить виразних видовищ. А, між тим, саме під куполом цирку відбувається неперевершена демонстрація самовідаги людини, її хоробрості, впертості, наполегливості, натхненного працелюбства, постійного прагнення до створення мистецьких зразків прекрасного. Важливе

дресирування тварин чи приборкання хижаків

і закінчуючи найрізноманітніми жанрами найзичтва, гімнастики і клоунади. Цирк – це фабрика дотепного гумору, оптимістичного настрою, комфортного і приємного почуття радісного настрою. Свого часу відомий медик середньовіччя Абураз Парє, високо оцінюючи значення виступів циркових артистів для поліпшення психологічного стану громадян, зазначав: «Приїзд комедіантів до міста приносить більше користі здоров'ю його мешканців, ніж будь-яка аптека». Зазначимо також, що відомий культуролог М. Бахтін одним із важливих факторів культурогенезу вважає гру, що найбільш яскраво виявляє себе через сміх і свято, в яких поєднуються реальна форма життя та його ідеальна форма. Циркове мистецтво повною мірою відповідає цим критеріальним чинникам оптимістичної життєвої реальності людини. Сміх це основа морального здоров'я суспільства. Цирк наповнений бурхливим і яскравим життям артистів різних жанрів. На цирковому манежі, вкритому барвистим килимом, акробати й жонглери, дресирувальники й гімнасти, музикальні ексцентрики й фокусники немовби змагаються між собою у вмінні створювати святковий піднесений настрій.

В наші дні ми є свідками зростання популярності цирку як унікального виду мистецтва.

значення для цирку мають національні почуття публіки, яка захоплено спостерігає за мистецьким видовищем. Глядачі відчувають гордість за високу майстерність своїх співвітчизників, які демонструють всьому світу творчі переваги і здобутки національного цирку. Необхідно також зважати на те, що в цирку немає місця таким людським вадам, як дріб'язковість, підлість, несправедливість. Адже тут панує шляхетність, причому вона є справжньою, непідробною. В цирку живе прагнення до дива, щоб неможливе зробити можливим, тут мрія стає реальністю, а фантазія входить в повсякденність. На думку французького дослідника Домініка Жаңдо, цирк займає у царині мистецтва особливе місце. Цирк є мистецтвом візуальним, якому непідвладні мовні бар'єри, а разом з тим – універсальним, яке доступне будь-якій публіці. Особливістю циркової художньої діяльності є те, що об'єктом діяльності в багатьох жанрах циркового мистецтва виступає власне тіло артиста (гімнаста, еквілібриста, атлета та ін.), власні особистісні особливості (клоуни, дресирувальники). Саме креативність є важливим компонентом творчого потенціалу циркового артиста. У зв'язку із зростанням науково-пізнавального і прикладного інтересу до тілесної і духовної досконалості людини особливої актуальності

набуває дослідження психологічних особливостей циркової художньої діяльності. З нашої точки зору, феномен цирку обумовлений, насамперед тим, що цирк є синтетичним, проте самостійним і самобутнім видом мистецтва. Його не варто розглядати у культуротворчому сенсі як певне розгалуження театру, естради і спорту. Слід зазначити в цьому зв'язку, що для розкриття змісту твору, створення художніх образів цирки і театр користуються різними мистецькими засобами, розмовляють з глядачем різними мовами. Відрізняється цирк і від спорту, хоча, на перший погляд, здається, що циркові артисти, як і спортсмени, використовують одні і ті ж самі трюки. Проте, якщо в спорті трюк має чітко окреслене утилітарне значення, допомагаючи гімнастам і акробатам встановленню рекордних результатів на міжнародних спортивних змаганнях, то на цирковому манежі він виступає в якості одного з основних елементів художньої мови, створення художнього образу. Суттєвою є також відмінність у демонструванні тварин зоопарку і цирку. Якщо в першому випадку, це звичайна виставка звірів, то в другому – втілений принцип мистецтва. Зазначимо, що виступи дресирувальників, гімнастів, акробатів, ілюзіоністів та інших учасників циркової вистави стають художнім витвором мистецтва тільки тому, що вони за допомогою специфічних художніх засобів створюють естетичне видовище. До речі, у кожному цирковому номері є певний зміст, втілений у досконалу художню форму. Виступ циркового артиста є цілісним художнім твором, завершеним і в акторському виконанні, і в режисерському трактуванні, музичному супроводі, костюмі, реквізиті. У мистецькому розумінні циркова програма це єдиний спектакль, об'єднаний загальною художньою ідеєю. Цирковий спектакль – це завжди яскраве, кольористе, незвичайне видовище, яке наповнює серця глядачів радістю, оптимізмом, вірою в себе, захопленням сміливістю, спритністю, винахідливістю, допечністю циркових артистів: повітряних гімнастів та акробатів, жонглерів та ілюзіоністів, найзичників і дресирувальників, еквілібристів та клоунів.

Як свідчить вітчизняний та світовий досвід циркової діяльності, велике значення для неї має музика. Не випадково цирковий оркестр є важливим елементом і прикметним атрибутом художньої вистави на арені. Музика

є складовою частиною атракціону. В манежі лунають мелодії П. Чайковського, Д. Шостаковича, С. Прокоф'єва, Р. Глієра, І. Поклада, Ю. Рибчинського, П. Майбороди та інших композиторів. Наприклад, під час виконання складних і досить небезпечних еквілібричних трюків, артисти цирку впевнено балансують, виконуючи з майстерністю складні акробатичні номери. При цьому радісне почуття легкості виконання миттями циркових номерів не залишає нас – глядачів. Значною мірою це через те, що фантастична майстерність артистів підсилена музикою. Вона може бути мелодійною, іноді тривожною, проте завжди дотримується оптимістичної домінанти.

Цілком очевидно, що мистецтво цирку є унікальним явищем як у суспільно-культурному, так і культурно-мистецькому сенсі. Реалізація цих важливих соціальних і мистецьких функцій цирку, їх синтетичне поєднання відкриває в сучасних умовах нові перспективні можливості і стратегічні обрії перед цирковою галуззю України. Варто підкреслити, що невід'ємною складовою європейського циркового мистецтва є високопрофесійне, національно своєрідне циркове мистецтво України. У статті, опублікованій на сторінках газети «Культура і життя» 2 листопада 2018 року, ми намагались переконливо аргументувати тезу про те, що унікальним феноменом сучасного європейського та вітчизняного мистецтва є Київський цирк, який має неперевершені творчі здобутки у цій царині як у ретроспективному, так і в сучасному вимірі. Переконливим свідченням цього є дивовижні новітні концертні програми Національного цирку України. Так, наприклад, після супер-проєкту «Шоу велетенських фонтанів», який мав шалений успіх серед ширших уболівальників циркового мистецтва, високопрофесійний, амбітний у позитивному сенсі цього слова колектив Київського цирку під керівництвом народної артистки України та СРСР Л. Шевченко вже 15 грудня цього року презентував нову феєричну циркову виставу «Краплі живої води», яка буде тривати до 13 січня 2019 року. Зазначимо, що в цьому казковому новорічному дійстві беруть участь акробати, еквілібристи, повітряні гімнасти, клоуни, артисти інших жанрів. Оригінальні циркові номери підготовлені фахівцями циркової справи за участю таких улюбленців наших глядачів, як ведмеді, собачки, поні, мавпочки, дикобрази. Отже, головна циркова ялинка країни щиро запрошує всіх глядачів, батьків та їх дітей підняти святковий настрій і отримати справжнє задоволення від майстерних трюків артистів улавленого Національного цирку України.

А. І. ПАВКО, доктор історичних наук, професор, заслужений працівник культури України

ІЗ ПОДІЛЬСЬКО-ЦИБУЛІВСЬКИМ КОЛОРИТОМ

«На потреби душі: Фольклорні релікти отчого краю» – назва нової книги Івана МАЛЮТИ, що вийшла цього року в «Українському пріоритеті». Видання постає своєрідним посланням з минулого рідного села автора на Вінниччині. До нього вміщені з передмовою записи весільного дійства, що тривало колись мало не тиждень, народні пісні й магичні замовляння.

Книга знадобиться не лише фольклористам, етнологам, музикантам, дослідникам культурного надбання нашого народу, а й студентам і школярам у пізнанні та відтворенні призабутих звичаїв і традицій нашого народу.

Іван Малюта – відомий в Україні журналіст і письменник, автор низки книжок, що здобули визнання. Збірка «На потреби душі: Фольклорні релікти отчого краю» засвідчує: в особі Івана Малюти маємо талановитого збирача фольклору, оберігача народних скарбів. Це шляхетна місія митця: зібрати, підготувати до друку записи пісенної творчості різних жанрів. Народну пісню Іван Малюта поважно назвав «царицею фольклору».

Книжку сформовано на основі давніших і нових записів. Структура праці чітка: вступ («За давніми звичаями»), цінний опис весільного обряду з піснями («З четверга до вівторка: З весільного дійства в с. Цибулівка на Вінниччині»), великий за обсягом розділ «Пісенні обереги», розділ

календарно-обрядових творів (колядки та щедрівки, купальські пісні), а далі «Помічні слова» (замовляння) та на завершення – авторський виспів «Гой дай, Боже!».

Кожен запис Івана Малюти паспортизований, що дуже важливо для науки, а водночас і для дотримання етики збирання. Опис весільного обряду з піснями унікальний, адже доносить до нас ті традиційні зразки, що генетично сягають багатьох століть і побутували на Поділлі в другій половині ХХ.

Подільське весілля належить до чи не найбагатших в Україні. Це засвідчили описи обряду й записи пісень, що їх здійснили С. Руданський, А. Димінський, Є. Ярошинська, І. Демченко, Г. Танцюра, Н. Присяжнюк, М. Руденко, М. Шубравська,

В. Косаківський, В. Сторожук та інші. Змістова єдність, стабільність весільних мелодій (мелотипів) в Україні й зокрема на Поділлі доводять глибину й красу поетизації одного з найважливіших етапів життя людини, своєрідної народної драми, що розгортається між двома родами й завершується апофеозом поєднання-одруження як символу продовження роду-народу.

Пісенна традиція в кожній місцевості містить щось своє: це видно й за рукописом Івана Малюти. У розділі родинно-побутових, жартівливих пісень, балад уміщено чимало варіантів відомих зразків із місцевим подільсько-цибулівським колоритом. Упорядник подав у цьому розділі пісні без класифікації на жанри чи тематичні цикли, дотри-

муючись (хоч і не скрізь) хронологічного принципу. Цінні записи текстів календарно-обрядових пісень, а також невеликий розділ замовлянь (магія слова).

Отже, оригінальна праця Івана Малюти як збирача, хоч і має популярний характер, збагатить відомості про український фольклор, стане внеском до наукового осмислення динаміки функціонування народної обрядової та необрядової лірики, замовлянь, традиційної звичаєвої культури.

Микола ДМИТРЕНКО,

доктор філологічних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу української та зарубіжної фольклористики Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України

ГОЙ ДАЙ, БОЖЕ!

Наші предки, духовні зв'язки з якими рвала безбожна радянська влада, витворили чудові фольклорні зразки. З ліричними, драматичними чи жартівливими епізодами у піснях, спостережливістю й дотепністю в афористичних прислів'ях і приказках, повчаннями й застерогами у притчах і казках, кмітливості у загадках, спонуками до зцілення у таємничій магії замовлянь тощо.

Знаний дослідник мов слов'янських народів Олександр Потєбня вважав, що деякі обрядові пісні, як-от «А ми просо сіяли», з'явилися ще до нової ери. І купальські перегуки, колядки та щедрівки, замовляння також із прадавніх, язичницьких часів. Це своєрідний літопис обрядових ритуалів.

Саме народну пісню – в різних жанрах, за різним призначенням – я назвав би царицею фольклору. Вона всюдишча, на всі випадки життя. І вельми прикро, що із входженням цивілізації в інтернетно-глобалізовану епоху зневажали духовну сутність. Справжню народність, що властива, насамперед, для гуртового співу, підмінили попсою для дискотек та естрадних шоу.

Відтак постав брак вираження почуттів у пісні, зокрема на дійствах, де колись кожен присутній ставав співучасником її виконання. І цю душевну порожнечу, цей особливий дискомфорт душі неможливо заповнити гучними децибелами.

Одного разу я був серед запрошених гостей на сучасному весіллі. Одноденному, в кафе на березі річки з вербово-рогозяним краєвидом. Дійство з естрадними записами, більшість яких чомусь від російських виконавців. Гільця не було, бо все гуляння – на одному місці. Від традиційного весільного обряду залишилися хіба що декоративні атрибути: фата зі штучним віночком і барвисті ленти. Ясна річ, були дружба і світлілка.

Звичайно, застілля хмільне, з одним антрактом для танців. А тан-

цювали хвацько, навіть свахи гопцювали з викрутасами.

Коли вдруге сили за столи, накричалися вдосталь «Гірко!», обдарували молодят і жартівливими побажаннями, родичі й гості занудьгували. Мій сусід за столом, поляк за походженням, поглядаючи на мою блакитну вишиванку, умовляв заспівати весільну. Але тих, що я охоче пригадував, присутні не знали.

Старші покоління відійшли, а з ними – весільні наспіви-перегуки, деякі традиційні звичаї, скажімо, обдарувати всіх шматочками короваю, а не везти у машині назад, додому.

«О часи, о звичаї!» – нарікали у давньому Римі, вочевидь, втрачаючи те, що цінували предки. Подібну ностальгію відчують і тепер люди літнього віку, у пам'яті яких залишилися воістину ліричні, поетично-образні тексти пісень, з якими можна було «підключатися» до виконавців, скажімо, «Червоної рути». Стали тоді ж народними «Пісня про рушник», «На долині туман», «Черемшина», «Гуцулка Ксеня» та інші.

А нині пишуть переважно тексти для одного співачка. За принципом півня перед ранком: прокукурівав, а тоді – хоч не розвидняйся.

Звісно, до моєї книги увійшли далеко не всі народні пісні, що їх наслухав я в отчому краї. Адже переймали мої земляки на свої голоси також ті, що звучали тоді з динаміків. Віддав перевагу для записів менш відомим.

Я вважав за потрібне – і навіть своїм обов'язком – передати ці духовні скарби наступним поколінням. Ачей одного разу знадобляться комусь. Адже «не хлібом єдиним...» повинна жити людина.

А щодо внутрішнього обов'язку, то смію вдатися до аналогії з іншою засторогою зі Святого Письма: «Хто може звістити Істину і не звіщає, той буде осуджений Богом».

Іноді пісня допомагає і знайти себе. Завдяки особливій прихильності до народних мелодій, я ще в юності підсвідомо відчув своє покликання. Хоча доводилося йти до нього, як то кажуть, стежками крізь терни. Навіть один з моїх раних віршів – іще в студентські роки – налаштував на пошуки пісенних скарбів.

*Де не заночую,
Притулю голівку,
Чую пісню, чую
Рідну, українську.*

*А коли дримає
Тиша вечорова,
Сам я заспіваю
Ту, що для любові.*

*І бредуть в тумані
Верби по долині.*

*І зоуля рано
Закує дівчини.*

*Закує, затужить,
Що літа загубить.
Ой, дівчино-ружо,
Пересохли губи...*

*Хай година пізня –
Не засну спокійно,
Як не чую пісні.*

Пісні з України.

Одеса, 1963

І молю про це у Всевишнього й досі. Із рефренним рядком унікальної колядки, що її записали композитор Василь Пилипчак і музикознавець Моріка Пилипчак од Ганни Мовчан (Сірихи) у с. Жван Муровано-Куриловецького району на Вінниччині: «Гой дай, Боже!»

Цікаво, що колядники тут постають ангелами. Ось лише фрагмент.

Пане господарю,
Не звиряйте нас.
Гой дай, Боже!
Ми не голуби,
Ми є ангели.
Гой дай, Боже!
Ми є ангели,
З неба зіслані.
Гой дай, Боже!

Душа наснажується на енергії гарної народної пісні. Відшліфованої голосами з глибини століть. І коли знаходить таку, то сама співає. Переймаючись радістю чи смутком, співпереживаючи з автором такого творіння. Недарма кажуть, що «легше на душі стане, коли до неї пісня загляне».

Гой дай, Боже!
Даруймо ж таку радість на потреби душі!
Гой дай, Боже!

Іван МАЛЮТА,
член НСПУ,

заслужений журналіст України

«УКРАЇНСЬКА ХАТА ТАЛАНТАМИ БАГАТА»

Саме з такою назвою в перший день зими, 1 грудня 2018 року, стартував проект у світлиці відділу мистецтв Херсонської обласної наукової універсальної бібліотеки імені Олеса Гончара. Ідея об'єднання українських талановитих особистостей, знаних на теренах смаглявої Таврії, з обдарованою молоддю Херсонщини припала до душі більшості запрошених, що і зумовило доставляти ще й приставні стільці у залі. Відкриття наново для себе народної мудрості щодо оберегів української хати пробуджувало у присутніх ностальгію за вшануванням родинної мови, українських традицій та обрядів, національної культури та духовності.

Згадали про ази української вишивки, порадили життєдайній силі старої верби, що вже кілька десятиліть надирає відомого українського майстра пензля, члена Національної Співдружності України, художника Володимира Гончаренка, який презентував присутнім свою серію картин, що, своєю чергою, наснажує на розуміння одвічного: «Без верби та калини нема України».

Наснажувала і презентація нової поетичної збірки Галини Добровольської «Камертон душі», згадалося Шевченкове: «А на сторожі я поставлю Слово». Виступи кандидата філологічних наук, доцента Херсонського державного університету, письменника Василя Загороднюка, знаного в Україні тележурналіста,

Почесного громадянина міста Херсон, поета Анатолія Марущака та поета, члена Національної Співдружності письменників України, просвітянина Володимира Назаренка підтвердили важливість відкриття нових об'єктів українських літераторів, які не байдужі до долі багатостраждальної України, яка подібно Феніксу відроджується на очах Співдружності європейських країн. Твори з презентованої книги Галини Добровольської, прочитані юними шанувальниками та самою авторкою, не залишили байдужим жодного.

Українська пісня у виконанні лауреатів всеукраїнських конкурсів вокалістів Івана Бурлаки та Інни Крюковської додали присутнім впевненості у силі духу національної культурної спадщини, яку ми маємо радість зберегти і примножити для нащадків. Разом із професійними вокалістами українські пісні співали всі присутні: і відомі журналісти Віктор Тютюн, Світлана Тараненко та Олександр Голобородько, і відомі краєзнавці Олег Тимков, Оксана Токовило та Іван Реуцький, і літератори-початківці Альона Мовчан, Софія Крохмаль, Тетяна Домбровська, Ніна Богуненко, Тетяна Спасьонова та інші.

Тож, до нових зустрічей в «Українській хаті», яка і талантами, і життєдайною силою єднання досвіду та юнацького гарту багата.

Олег ОЛЕКСЮК,
керівник проекту

«ЛИЦАРІ ЗОЛОТОГО ТРИЗУБА»: НЕПРОСТИЙ РОМАН НЕПРОСТОГО АВТОРА

Газета «Київська правда», а за нею «Культура і життя» 17 квітня 1978 року надрукували статтю «Шлях до прозріння», підписану Володимиром Покотилом, третину якої присвячено «обстріуванню» поета-дисидента, журналіста і правозахисника Юрія Литвина.

Євген БУКЕТ

Відомо, що публікації такого змісту в радянській офіційній пресі з'являлися за вказівками КГБ. За місяць-два після цього до Литвина навідався її автор Покотило і передав – за дорученням держбезпеки м. Києва попередження, «яке в устах цього гінця від КГБ звучало так: «Коли Литвин і надалі буде провадити своєї, до нього буде вжито найсуворіших заходів»¹.

Про цю публікацію в «КіЖ», окрім матеріалів УГС, опублікованих Надією Світличною, було відомо і з книги Юрія Литвина «На лезах блискавок», де автор зазначав: «Копнувши в статті спершу Володимира Горбового та Петра Дужого – чільних діячів ОУН, з якими спілкувався ще в «зоні», – основну погромницьку увагу він приділив Ю. Л.»... На підтвердження цих слів, у книзі було подано суттєву частину статті В. Покотила².

Детальніше про обставини цього інциденту розповіла колишня політв'язень, а нині – доктор фізико-математичних наук, професор, академік АН ВШ України Ніна Опанасівна Вірченко в книжці «Зернини з доріг життя мого...». Розділ її спогадів має назву «Як покотила сексота В. Покотила». Ось уривок із нього: «Було це в 70-ті роки минулого сторіччя. Діти мої ще малі, яюсь варю їм манну кашку, помішую, вони в кімнаті бавляться ляльками і таке інше, а R³ десь вийшов (у магазин чи що).

Дзвінок у двері. «Хто це?» – тривожно подумала, бо якраз хви-

ля нових арештів, обшуків тощо... Заходить якийсь чоловік, привітно усміхається, каже, що він давній товариш R, каже щось гарне про нього, розпитує, як ми живемо... [Та я вже «просвітила» його (який же я тоді була екстрасенс!) – сексотів одразу розпізнавала...]

– От кашку варю та й перу якраз, – відповідаю.

А він:

– Ви ж такі активні й дієві були в житті, а зараз така тихенька, нічого не робите...

– Та я ж – домогосподарка, варю, перу й так далі. – І мало не рвонулася ту кашку йому на голову висипати, але навіть кашки шкода стало на таку погань.

А він продовжує говорити, розповідає, який і тепер національний рух, як свідомі українці за щось таки борються і таке інше. А далі:

– Я прийшов урятувати Ростислава, допомогти йому втекти, сховатися від «органів», бо його от-от арештують!.. Де він?!

А я кашу варю, мішаю її й огризаюся, що ми ніякою політикою не займаємось, що ото дітей породили та ними заклопотані... Він довгенько затримується, а мені навіть хвилини видавалися вічністю... та за хвилину-другу проводжаю його до дверей...
І раптом думка – згадка про Мамусю свою, як вона з подібними суб'єктами розправлялась: хапала їх «за шкірку» і так шпурляла, що на метрів 8–10 летіли вони геть! І така сила ненависті піднялася в мені, що і я покочу його, цього Покотила!.. А живемо ми на 5-му поверсі, отже, треба так швиргонуть його, щоб добряче покотився сходами.

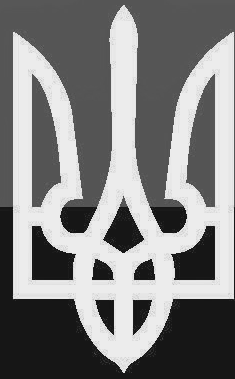
Отож відходить він на пару кроків від наших відчинених ще зовнішніх дверей, а я вже примірилась, як схопити його за комір, а другою рукою штовхнути в спину, щоб аж покотився вниз сходами... І яку ж силу дає ненависть і зневага до такої підлоти!.. Та й ще ж молодшою я була, може, і сильнішою!.. І от із криком: «Геть, сволото!» – я з такою силою штовхнула його, що він так і покотився. І полетів, довго не міг зупинитися, не зміг навіть схопитися за бічні поручні, ... тільки на 3-му чи що поверсі, (не скажу точно) зупинився, – я чула, як він охав, ахав і прокляття слав...
І уявіть собі, що того ж таки вчора він поїхав у село Барахти до нашого «Ю» (Юрія Литвина) і там так хвалив мене, Ніну, яка я гарна, добра, свідомо українка, роз-

¹ Литвин Юрій. Останнє слово, виголошене на судовому процесі в м. Василькові 17.XII.1979 р. // Українська громадська група сприяння виконанню гельсінських угод. Інформаційний бюлетень № 2. Березень 1980 року. Додаток до «Вісника репресій в Україні», вип. 8, 1980 рік / Упоряд. Надія Світлична. – Нью-Йорк, 1981. – С. 24.

² Литвин Юрій. На лезах блискавок / упоряд. Р. Доценко. – К.: В-во ім. О. Теліги, 2009. – С. 480–481.

³ Доценко Ростислав Іванович (нар. 19 квітня 1931, Київ – пом. 24 жовтня 2012, Київ) – політв'язень, перекладач, літературознавець, критик, автор афоризмів та сентенцій, чоловік Н. О. Вірченко.

Володимир Покотило

ЛИЦАРІ
ЗОЛОТОГО ТРИЗУБА

повідав, що донечки в мене малі, вони якраз грались, то він не бачив їх, не бачив і R, а от із милою Ніною набалакався добре... А «Ю» так зрадив, ще й пригостив його і випили вони по чарчині, і пішли вдвох у поле погуляти вночі й набалакатись... Це сам «Ю» і мати його Надія Антонівна нам пізніше під час зустрічі розповіли...»⁴.

У 2007 році, коли я готував матеріал про В. Покотила до тижневика «Слово Просвіти», він розповідав, що після повернення з таборів ГУЛАГу випадково познайомився з головою Київського міськвиконкому Олексієм Давидовим, який «з легкої руки» дав їм із дружиною квартиру і дуже потрібну прописку. Одразу ж на квартиру прийшли «познайомитись» три чекісти, і Покотило змушений був постійно спілкуватися з радянськими спецслужбами аж до 1991 року⁵. Зокрема, одним із останніх представників КГБ, хто був у нього «в гостях», за його словами, був Євген Марчук – у майбутньому відомий державний діяч незалежної України.

«Але національній справі я ніколи не зраджував» – постійно повторював при наших зустрічах Володимир Кіндратович. Коли 2011 року я дізнався про справу Юрія Литвина – дещо засумнівався в правдивості його слів. Чи були ті «викривальні» публікації єдиними у творчості В. По-

⁴ Вірченко Ніна. Зернини з доріг життя мого... (Спомини). – К.: Задруга, 2011. – С. 148–149.

⁵ Букет Євген. Лицар золотого тризуба // Слово Просвіти. – 2007. – 14–20 червня. – ч. 24 (401). – С. 12.

котила? Чи саме від них безпосередньо постраждав Ю. Литвин? Чи не хотів В. Покотило, як ідейний бандерівець, аби всі побратими сприймали його як сексота, щоб знали, що він «працює на КГБ» і трималися подалі від нього задля своєї ж безпеки?

Нині не таємниця, що тоталітарна система змушувала багатьох колишніх політв'язнів працювати проти своїх побратимів, а всі без винятку звільнені з радянських таборів ходили «під ковпаком» КГБ, виконуючи час від часу різні «завдання». Риторичне запитання – що змушувало одних ціною власного життя чинити опір системі, а інших – коритися? Що швидше наближало мету – протистояння чи руйнація системи зсередини?

На ці запитання досі не маю відповіді. Після виходу в світ книги спогадів Володимира Покотила дослідження його життєпису тільки розпочнеться. Кандидат історичних наук, директор Макарівського районного історико-краєзнавчого музею і адміністратор Всеукраїнської кампанії «Пам'ять Нації» Віталій Гедз розшукав у ГДА СБУ архівно-слідчі матеріали на Володимира Покотила, які проявили певні моменти його біографії, зокрема, службу в українській поліції під час окупації та листування з Київським КГБ ще під час перебування в Іркутській області в 1960 році. Але в цих матеріалах, які завершуються відомою у клопотанні про реабілітацію 1994 року, немає підтвердження того, що Покотило працював на КГБ.

Щодо його публікацій у пресі – дослідникам допоможе «Літопис газетних статей», що видається Книжковою палатою України. Уривок з повісті «Вірність» В. Покотила був опублікований у «Київській правді» ще в 1960-х. З того часу й варто спробувати скласти бібліографію його статей, щоб зрозуміти, зокрема, й те, наскільки часто доводилося йому виступати в пресі «за вказівками КГБ», чи був той випадок із Ю. Литвином єдиним (принаймні інших звинувачень В. Покотила я не знайшов).

Як би там не було за радянського часу – головне, що Володимир Кіндратович вижив і дочекався незалежності України. У 1991-му вступив до Всеукраїнського братства ОУН-УПА, а в 1992-му – до Конгресу Українських Націоналістів. Після нашого знайомства 2004-го, я мав нагоду десятки разів пересвідчитися, що його жит-

тя було присвячене цілком і повністю національній справі.

В останні роки життя особливу увагу В. Покотило приділяв ідеологічній роботі з молоддю. І молодь його шанувала як справжнього лідера! Свідченням цьому Київський турнір з молодого футболу ім. Володимира Покотила, який відбувся влітку 2013 року в рамках «Кубку Героїв». Ця подія була організована тоді ще маловідомою організацією «С 14» («Січ»).

Гучною акцією стало й повалення пам'ятників Леніну в Київській області вночі 8–9 вересня 2013 року. Тоді з постаментів зняли статуї в Узині, Бородянці та кількох селах. Своєї дії учасники акції присвятили померлому 7 вересня 2013-го Володимиру Покотилу, надавши їм виразного ідеологічного значення⁶. Це був один із перших дзвіночків майбутнього «ленінопаду»!

Готуючи до друку роман Володимира Покотила «Лицарі золотого тризуба» в серії «Бібліотека газети «Культура і життя», ми розуміли всю відповідальність, яка покладалася на нас. Адже, з одного боку, кожна крупиця спогадів про антирадянський опір у 1930–1950-ті роки є на вагу золота, але з іншого – цей роман через якісь причини так і не був досі надрукований у незалежній Україні. Чому так сталося? Сподіваюся, читачі і рецензенти роману, історики та краєзнавці, побратими й послідовники Володимира Покотила знайдуть відповідь. Зрештою, Володимир Кіндратович був підпільником, і його твір – не щиросердне зізнання, а лиш дороговказ, який настановлює на роздуми й пошуки.

Твір був завершений 2013 року. Тоді, побоюючись репресій режиму Януковича щодо ще живих побратимів, автор змінив у книзі їхні прізвища, у процесі редагування ми помітили розбіжності в різних варіантах рукопису, але ми вирішили залишити їх для майбутніх дослідників творчості Володимира Покотила та діяльності ОУН на Київщині. Документальний роман «Лицарі золотого тризуба» опубліковано в тому вигляді, в якому він був підготовлений до друку самим Володимиром Покотилом. Маю надію, що наступне його видання міститиме біографічні довідки про згаданих у тексті осіб, покажчик подій та місцевостей, коментарі науковців щодо окремих епізодів роману.

Придбати книгу можна в Національному газетно-журнальному видавництві за адресою: вул. Васильківська, 1, м. Київ.

⁶ Гайдай Олександра. Кам'яний гість. Ленін у Центральній Україні: Видання друге. – К.: К.І.С., 2018. – С. 138.

ЖІНОЧІ СЕРЦЯ, СПОВНЕНІ ЛЮБОВІ

Громадська організація Спілка жінок міста Києва відсвяткувала своє 25-річчя. Видатні жінки столиці зібралися на свято в Міжнародному конгрес-центрі «Український дім». Головними винуватицями свята були почесна голова спілки жінок Києва Галина Менжерес і нинішня її очільниця Лідія Москаленко.

Ведучі вечора – народні артистки України Світлана Мирвода й Олег Дзюба запрошували на сцену видатних жінок міста – ветеранів спілки для вручення подяк

Менжерес». Словом, не злічити тих киянок, про яких можна сказати «Жіноче серце сповнене любові».

– А починати завжди нелегко, – доповнює Лідія Москаленко, яка вже два роки очолює спілку. – Жінки завжди насамперед думали про родину, турбувалися про дітей, про їхнє оздоровлення. Не забували і про рідне місто – проводили конкурси «Мій квітучий район, столиця». Життя бурхливе, а жіноча душа завжди прагне свята. Так у 2002 році створили при спілці творче об'єднання «Світлина», яке

і квітів. Зворушив присутніх виступ жінки-легенди, багаторічної голови спілки жінок України Марії Орлик. Вона – перша жінка в керівництві українського уряду, упродовж трьох скликань працювала народним депутатом, 36 років очолювала Спілку жінок України й до сьогодні є почесною її головою. І не зважаючи на те, що її вік окреслюють дві вісімки, жінка активна, й життєрадісна.

Галина Менжерес у кількох фразах намагалася вмістити історію Спілки жінок Києва за чверть століття: «Передовсім – жінки – це сила. Жіноча психологія все-таки відрізняється від чоловічої. Честолюбство жінки набагато менше за чоловіче: вона може задовольнитися середніми результатами своєї роботи – невисокими, проте стабільними. Жінка частіше розмірковує, зважає усі «за» і «проти» перед тим, як щось зробити, рідше йде на ризик. Цими чинниками визначається місце жінки в суспільстві, бізнесі». Пані Галина називала проекти, які варті уваги. От хоча б про створення книги «Жіноче серце, сповнене любові» із серією нарисів про відомих жінок міста. А серед них – письменниці, художниці, композиторки, лікарки, вчительки, артистки, депутатки, навіть генерали. «На сьогодні це справжній скарб, свого роду енциклопедія про видатних жінок міста, – говорить Галина

очолила громадська діячка й поетеса Лариса Петрова. До речі, завдяки творчим зусиллям членів «Світлини» влаштували концерт. Щомісяця жінки збираються у тісному колі, аби обговорити насущні проблеми, влаштувати художню виставку, обговорити книжку, поспівати пісень.

Весело було в переповненій концертній залі. Блискучі ведучі співали для гостей і представляли своїх колег артистів. Бурхливі оплески отримав чарівний дует сестер Турчак – Галини й Людмили, захоплено, оплесками зустрічали Василя Касенича, Каріну Карасьову, Ксенію Нікольську, Вікторію Заболоцьку. Заслужений артист України Дмитро Андрієць пісню «Батьківська хата» зворушив присутніх до сліз, а потім перехопив ноту на позитив пісню «Бо ти така». Особливо раділи присутні в залі появі на сцені дитячого народного вокально-хореографічного ансамблю «Зернятко». У тому велика заслуга керівника Раїси Заклецької.

На своєму черговому святі українські жінки ще раз довели, що вміють не тільки працювати, бути продовжувачками роду, берегинями родини, а й гідно відпочивати. Цей добрий вечір зігрів не одну жіночу душу.

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

Фото авторки

На фото: Галина МЕНЖЕРЕС

Все це можна було побачити і скуштувати на 26-му Благодійному ярмарку, який відбувся в НСК «Олімпійський».

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

Ярмарок проводить Міжнародний жіночий клуб Києва (МЖКК). Усі отримані кошти від заходу спрямовуються на благодійні проекти, що підтримують жінок, дітей, людей похилого віку та людей з інвалідністю, які потребують допомоги в Україні. Щороку різні країни гордо демонструють свої ремес-

віку, дітям з особливими потребами та вимушеним переселенцям зі сходу України. Із зібраних коштів було надано 20 грантів та підтримано 5 особливих ініціатив».

На ярмарку можна було придбати солодоці, одяг, електронні та побутові пристрої, гаджети, декор, книги та багато інших речей. Гості мали можливість побачити виступи колективів з Бельгії, Індії, Аргентини, Грузії, Болгарії. Діти брали участь у різноманітних майстер-класах: уроки оригамі, майстер-класи з танців, футбольні ігри.

Міжнародний жіночий клуб Києва (IWCK) – це недержавна некомерційна організація,

ІНДІЙСЬКІ ТАНЦІ, УГОРСЬКИЙ ГУЛЯШ, ТУРЕЦЬКА КАВА...

ла, сувеніри, національну кухню, напої, музику та фольклор. Це єдиний захід у Києві, де можна спробувати індонезійську їжу, випити чеського пива і передати своє рідвяне побажання Санта-Клаусу – одночасно і в одному місці. День був насичений багатьма культурними програмами, національними костюмами, прапорами та позитивним духом.

У благодійному ярмарку щорічно беруть участь понад 40 посольств, кожне з яких має власний стенд, що продає національну продукцію, включно з продуктами харчування та напоями.

Біля стенду «Busy Bees» можна було знайти смачну випічку й тістечка, а стенд із виробами ручної роботи – для тих, хто цінує творчість та оригінальні речі. На ярмарку працював дитячий куточок, де молодші відвідувачі мали можливість узяти

участь у різноманітних майстер-класах та іграх.

Пожертви збирають упродовж року, а потім продають на стендах Міжнародного жіночого клубу Києва, у бутіку (одяг, взуття, сумки) та у дисконті White Elephant (побутова техніка, книги, компакт-диски). Речі для продажу є новими або раніше використовуваними, але в доброму стані.

«Цього року участь у ярмарку взяли 45 посольств, – розповіла на прес-конференції Айляна Фелів, представниця Міжнародного жіночого клубу Києва (IWCK). Вперше у ярмарку брали участь Словаччина, Казахстан. До речі, це найбільший ярмарок у Європі. Знаю, що подібні ярмарки проходять в Молдові, Франції. Його метою є збір коштів для допомоги дітям, літнім людям, особам з особливими потребами, внутрішньо переміщеним особам в Україні. Торік благодійний ярмарок IWCK зібрав понад 3,7 млн. гривень. Ці кошти були спрямовані на допомогу сиротам, людям похилого

заснована у 1992 році жінками з різних країн під керівництвом пані Інґабор Крістофассен (H.E. Ms Ingabor Kristofassen), першого посла Бельгії в Україні та першого президента IWCK. Зараз організація має понад 250 учасників з 59 країн, разом з представниками дипломатичного корпусу, акредитованими в Україні, жінками з культурних та ділових спільнот, дружинами дипломатів і бізнесменів.

ДАРУЄМО РАДІСТЬ ЛЮДЯМ!

Пишаюсь перемогою!

та молоді «Зоряні мости»; Всеукраїнська музична олімпіада «Голос країни»; Всеукраїнський конкурс «Класичний меридіан» тощо. Багато випускників фортепіанного відділу успішно навчаються в провідних спеціалізованих мистецьких закладах України.

На хоровому відділі створений зразковий художній колектив хор «Мелодія» – художній керівник Світлана Михайлівна Сварич та хор

На сцені хор «Мелодія»

З 1990 року в школі працює фортепіанний відділ. Свої успіхи учні та викладачі відділу засвідчують на чисельних конкурсах піаністів: Всеукраїнський конкурс юних піаністів ім. О. Вериківської, конкурс-фестиваль для дітей

учнів молодших класів «Тоніка». За роки творчої діяльності хор здійснив кілька фондкових записів на Національному радіо України. В 2011 році хор «Мелодія» взяв участь у презентації першого видання 3-томника «Пісенного Кобзаря», створеного відомим

Академічний вокал

«З Любов'ю до Кобзаря»

хоровим диригентом, Лауреатом Державної премії ім. Т. Г. Шевченка, народним артистом України, Героєм України – Павлом Івановичем Муравським. У 2014 році хорівий колектив, очолюваний С. М. Сварич гідно представив хорову школу Павла Муравського на сцені Національної філармонії України на честь пам'яті великого митця. Світлана Михайлівна є випускницею Національної музичної академії ім. П. І. Чайковського класу професора Павла Івановича Муравського.

У 2017 році хор «Мелодія» взяв також участь у Четвертому Хоровому святі «Школа Павла Муравського».

Поряд із професійними хоровими колективами України на ви-

«ДахаБраха»

У Національній філармонії України

конання Державного замовлення хор «Мелодія» взяв участь у запису кількох творів до нового альбому «Пісенного Кобзаря», здійсненого в Будинку звукозапису Українського Радіо.

Відділи академічного та естрадного вокалу очолюють випускниці школи мистецтв. Учні відділів беруть активну участь у конкурсах, фестивалях та концертних програмах школи.

Робота на відділі народного вокалу будується у напрямі професійної орієнтації учнів з таких предметів: вокал, ансамбль, диригування, сольфеджіо, музична література, гра на музичному інструменті.

На базі відділу створений народний художній колектив – фольклорний ансамбль «Яворина». Основна мета колективу – відродження, вивчення та збереження української наці-

ональної пісенної спадщини та виховання учнівської молоді на зразках національної культури. Багато випускників відділу народного вокалу, закінчивши вищі навчальні заклади, створили свої фольклорні гурти. Так фольклорний етно-гурт «Даха Браха» продовжує фольклорні музичні традиції в сучасному рок-виконанні.

Ансамбль «Яворина» – один із провідних дитячих та молодіжних колективів України, що йде своїм творчим шляхом і сприяє розвитку національної культури.

Ансамбль «Яворина», окремі солісти та учні відділу народного вокалу є переможцями багатьох конкурсів та фестивалів: Міжнародний фольклорний фестиваль «Галицькі самоцвіти», Міжна-

родний фестиваль-конкурс талантів «Україна єднає світ», Міжнародний фестиваль-конкурс «Самоцвіти» (м. Перемишль, Польща), Всеукраїнський фестиваль-конкурс «Карпатські зорі», Всеукраїнський дитячо-юнацький фестиваль «Золоте зерно», II Київ – етно-м'юзік-фест «Віртуози фолку», XVI Фестиваль «Червона рута», Міжнародний фестиваль-конкурс «Соловейко України».

...А ВИШНІ НА ВИШНЯХ – ЧЕРВОНІ...

Сергій ЧИРКОВ

Прокинувся –
промінчик на плечі.
Згорнувся –
і не хоче просинати.
Він невідомо як зайшов до хати,
зігрітись,
а може, відпочить.
Надворі –
біла Січ
і сірій січень,
нам байдуже –
промінчику й мені.
Він тепло усміхається у сні
й у сон свій кличе.
І от вже я
згорнувся на плечі.
А двері
заплігає павутина,
лиш чутно,
як Господь щось ліпить з глини
і сохнути складає на печі.

Я в годиннику (наче зозуля),
що у хаті висить біля столу,
в нім секунди гудуть, наче вулик,
і злітають поволі додолу.
А долівка – зелена-зелена,
чебрецем пахнуть лава й ікони,
баба свариться пальцем на мене,
щоб секунд не чіпав,
не підгонив.
А я висидів гості й молитву,
мені час у город до гороху.

Інеса ДОЛЕННИК

Я людина проста.
Ані німбів не бачу, ні аур.
Та, зі шкірою разом
здираючи рабське ярмо,
я не вірю у вічну доцільність
усталених правил,
тільки совість – надійні вудила
і справжнє гальмо.
Все тече, непорушні старі
видозмінює форми.
Ми крокуєм вперед,
і в минуле нема вороття.
Та сміливець, що вийде
за рамки віджилої норми,
установить нову –
і посіє в ній зерня життя.
Не настільки важливі
закони оті, забобони,
А важливо, живі
чи лишень оболонки давно,
І у міхи які
ллють вино чергові винороби,
і яке є на смак
молоде це і вічне вино...

Берегла в шкатулці урочистій
Мама їх для особливих свят
Поруч із браслетом і намистом,
Схожим на янтарний виноград...
По одній краплинці на зап'яст'я,
І за вушка також по одній...
Ці духи – «Конвалія срібляста» –
Тато дарував щороку їй...
Знову хвилі щастя і спокуси

Сергій Миколайович ЧИРКОВ
народився 5 липня 1950 року в селі
Новолимарівка Біловодського райо-
ну Луганської області. Закінчив
філологічний факультет Лугансько-
го педінституту імені Т. Г. Шевчен-
ка, навчався на заочному відділен-
ні поезії Літературного інституту
імені М. Горького.

Бабі хочеться жити і жити,
а я час забираю потроху.

Зліплю собі сніговика
та й покладу з собою спати.
Або поставлю біля хати –
нехай круків мені склика.
А ті – нехай летять по воду,
по воду мертву чи живу.
Живу,
бо я напівживу

Працював у біловодській район-
ці, в обласній газеті «Молодогвар-
дієць», у загальнодержавній «Мо-
лоді України», в редакціях газет
«Вісті» та «Селянська правда від
Івана Бокого», був заступником
головного редактора літературно-
драматичних програм українсько-
го телебачення. Майже двадцять
років очолював журнал для підліт-
ків «Однокласник», понад десять
років був засновником, видавцем
і головним редактором журналів
«Лель» та «Лель-ревю».

Поет, прозаїк, перекладач, публі-
цист.

Автор роману-подорожі «Ков-
чег. Колискова для смерті», неде-
тективу у 225 убивствах і 17 зама-
хах «Дім-Дом», збірки мемуарних
есесиків «Хто у класики край-
ній», сучасної химерії «По той
бік долонь», повістей для підліт-
ків «Фігня» і «Повість про незна-

і мертву пити вже не годен.
Нема сумніших за крука.
Чорніших також не буває,
лиш самота.
Сідає скраю
і ні на що не наріка.
Зліплю собі сніговика...

Спершу
вимкнули сороку,
покришили голубам,

йдений пістолет», книжок поезій
«Майские метели», «Все остается
на земле», «На місяці не ходять по
землі», «Скрипаль», учасник ко-
лективної хроніки в новелах «Єв-
ромайдан» та антології «Порода»,
автор-упорядник книжки спо-
гадів «Винахід Петра Біліводи»,
фольклорної збірки «Он меня лю-
бит и любит». Здійснив понад 50
перекладів прозових і поетичних
книжок і окремих творів пись-
менників України, Росії, Німеч-
чини, англомовних країн і країн
Близького Сходу, упорядник по-
над 10 колективних збірників по-
езії і прози. В останні роки опу-
блікував понад 400 політичних
статей і памфлетів.

Заслужений працівник культури
України, відмінник народної осві-
ти України. Член НСПУ і Націо-
нальної спілки журналістів Украї-
ни. Мешкає у Києві.

налили гранчак сусіду
(хоча він просив сто грам),
петлі змазали-змазали,
відімкнули проводи,
зливі,
блискавці і грому
йти веліли не сюди.
Зупинились.
Наче, тихо.
Лиш хмаринка проплива.
Змили руки –
й сили слухать,

як росте собі трава.

Відсядь від дзеркала,
і не журись, кохана.
Не ти у ньому.
Й перед ним – не ти.
Ти – у мені.
Любити?
Не перестану.
А хочеш,
знову я зашлю сватів?
Я постарів?
У світ виходив, люба,
а в нім, ти знаєш,
хазяйний час.
Ти ж – як була:
долоні,
очі,
губи...
І свічка
незмінна
межи нас.

Столиця осені – четвер.
Хати під золотом червленим,
а біля них – дуби і клени,
багрянні витвори химер.
В столиці править невидимий
незвук у жовтому плащі,
він на калиновім куці
розвішує червоні рими –
дороговкази
для тепер,
накази
тим, хто може стати –
у часі легко заблукати.
Столиця осені – четвер.

... щастя – начіплялось реп'яхів!
Вистачить до ночі оббирати!

МОЯ МОЛИТВА

Інеса ДОЛЕННИК народи-
лася й мешкає в Кривому Розі.
Член НСПУ. Має шість по-
етичних збірок. Брала участь,
ставала лауреатом, перемага-
ла у багатьох поетичних кон-
курсах та фестивалях («Руді
тексти», «Pro Patria», «Чатує
в століттях Чернеча гора»,
«Українські передзвони»,
«Українська мова – мова єд-
нання» та ін.) Вірші публіку-
валися в багатьох колективних
збірках («Антологія сучасної
новелістики та лірики Украї-
ни», «Підкова для носорога»,
«Він, вона і війна», «Танець
семи покривал», «Опалені
рими», «Понад усе нам Украї-
на», «В дитячий світ прокра-
лася війна» і ін.), альманахах
(«М'ята», «Саксагань», «Сим-
вол», «Форум», «Склянка часу
*Zaitglas», «Скіфія», «Степова
Еллада» та ін.)

Все життя лишуються в мені.
Ці дрібні голівоньки конвалій –
Білі ноти місячних сонат,
По яких щоранку грає ангел.
Ранки мають дивний аромат...
Мамо, мамо, в Ірії прекраснім,

Де тепер твої і хата, й сад,
Хай цвіте конвалія срібляста
І росте янтарний виноград...

Радіє двокімнатний рай –
Я джем варю із яблуку райських.
З найпершої земної казки
Творю сучасну казку я.
Дав Бог багатий урожай,
Але без тебе – ані скибки
Не з'їм... Ми винні, хто б не схи-
бив,
В оцій мороці для ножа...
Он вже така зоря зійшла,
Що шию вивернула хвіртка...
Я ріжу яблука, а гірко,
Немовби це цибуля зла.
Та що сльоза? Водиця й сіль...
А на кухонних цих підмостках
Царюю я й чекаю в гості
Тебе з доріг твоїх усіх.
...Ще захурделить на землі,
І ти це зажадаєш ласки.
І я намажу джемом райським
Насущний і наДсущний хліб.

Автовокзал. Я їду в інше місто.
Ось жіночка сідає до вікна.
І усмішка у неї про-
мениста,
І очі сяють зорями. Вона
І молода, й красива, і нарядна.

Він – за вікном... А дум-
ка десь вита...
Він з тих, хто ходить ко-
зирем, а справді
Не вартий гудзика з її пальта.
В кишенях руки... Ви-
дно, що нудьгує...
Йому б вже попрощатися й піти,
Але вона на склі серця малює,
Продовжує і пахнути, й цвісти,
Мов майська ружа... Ре-
шта пасажирів
Увагою і поглядами – тут.
Чоловіки від заздрості аж сірі,
Жінки собі вже ради не дають...
Чому ж ніхто не ба-
чить фальші в сцені?
Та ось він не витримує – іде.
Махнув – біленьку ру-
ченьку з кишені
Дістав – і знов туди її кладе...
...Вона тоді наві-
ки з ним прощалась.
І знала це, та вслід ди-
вилась лиш...
Серця у пасажирів розривались,
Немов у кожне з них
встромили ніж.
І погляди потупили мужчини...
І жіночки зітхнули, як одна...
Допомогти їй не могли нічим, і
Гнітила всіх розверста таїна.
Вона застигла... Не лице, а маска.
Душа – убита. Тіло – не вмира.
Із головної героїні казки
Зробилась вмиють не-
щасна і... стара.
Стара! Збагнути цю метаморфозу
Не може навіть і до цього дня.

... ще б гукнула до вечері мати,
а в печі – чавун з борщем умлів.
... за столом хай буде ніде сісти,
... і братів – щоб три, не як тепер,
бо ніхто ж насправді не помер,
просто не доїхали із міста,
треба було пішки – я б зустрів,
кожна стежка змалечку знайома,
навпростець – і ти уже удома,
де б не був – і ти уже удома.
... начіплялось знову реп'яхів...

... який калачик...
Боже, як ти спиш...
довіриливо уткнувшись у плече...
Хай стихне ранок,
взує капці стриж,
і час нікуди звідси не тече.
Це сьомий день.
В тобі –
солодка втома.
Наш світ постав.
По стелі зайчик скаче...
Моя.
Єдина.
Рідна.
Вдома.
О, Боже, як ти спиш,
який калачик...

... а вишні на вишнях – червоні,
а сливи, як водиться, сині,
гніді від народження коні
і в тому ніскільки не винні,
квадрат у Малевича – чорний,
світ – білий,
хоча і не білий,
а осінь – вона ще не скоро,
аби у садку пожовтіло,
зелені спадають покоси
на золото літньої днини...

Яка ти –
не відаю досі,
та певен:
моя і єдина.

Стерео.
Моно.
Платівка.
Плита.
Ставлю під голку –
і пісня зліта,
б'ється об стелю,
у шибку
і пада –
птаха без тебе
летіти не рада.
Голка біжить
через трек навпростець –
щойно початок –
й одразу кінець.
Хрипне Дасен,
замовкає Моранді,
пада завіска
з віконця веранди...
Треба в ремонт,
відслужив програвач.
Я віднесу,
чуеш, люба?
Не плач...

Світ засинає.
Тихо і журно.
Хто із нас – кум королю?
Мовила вголос
чи зойкнула руна:
– Ти мене любиш?
– Люблю...
Так придало –
аж дихать несила.
Дай хоч послаблю петлю.
Милий – немилый.

Мила – немила.
– Ти мене любиш?
– Люблю...
Що буде далі –
ніхто не розкаже.
Нині ж – обом постелю.
Ти собі ляжеш.
Я собі ляжу.
– Ти мене любиш?
– Люблю...

Ти просто будь –
як день, і як вода
(що із небес на тіло опада –
неначе світле тіло Світовида,
а я про те в пітьмі своїй не відав).
Ти просто будь –
як ніч, і як трава
(якою сходять всі мої слова,
аби могла росу із них збирати –
п'яний нектар із за-
пахами м'яти).
Ти просто будь –
такою, як ти є
(хай горобець з калюжі воду п'є,
а ти щоби дивилися на нього,
і танув сніг, й стелилася дорога)...

Соборна тиша вийшла погуляти.
Що їй у храмі нидіти самій...
У ній по вінця
святості і свята,
і прихисту
від виру веремій.
Їй не перечте
порухом чи словом
і не купуйте тим,
що в когось є.
Соборна тиша не питає, хто ви.
Соборна тиша
тишу роздає.

У чорній річці
не буває броду.
У чорній річці
не шукають дна.
Корова й та не стане пити воду,
якщо вона –
суцільна глибина.
Та що корова –
язиком злизало
у чорну річку пів мого села –
воно на правім березі стояло,
коли ще річка чорна не була,
коли ще день
світив, як білий сокір
й здавалося –
не зронить і листка,
і соняхи росли такі високі,
що не дістане й батькова рука.
Дістала.
І не батькова.
Їй не сонях.
Ріка зчорніла й загубила дно.
Летять по небу нетутешні коні,
і чобіт не втрапляє в стремено.

... дорога – попіл...
Втомлена підвода
спинилася якраз напроти двору.
Самотня жінка,
скошені ворота.
Чоло обтер,
запитую про воду.
Вона несе
і про війну говорить:
он люди гинуть і стоїть робота –
і так уже, вважає, четверте літо.
Дає рушник
і кухню із водою,
і кілька стиглих яблук на дорогу.
Розкажую,
що знову трьох убито,

поранили також за вчора трое,
а син – вернувся, дякувати Богу.
Сідаю їхати.
Глянула угору:
аби узріти Бога
чи хмарину,
яка напоїть висохлі городи?
Нікого в небі.
Мир і дощ нескорю...
Натерпляться й городи,
й Україна.

Благословила
і мене, й підводу,
розправивши
задублу в праці спину...

... натиснув кнопку –
й ти вже на війні,
іще раз – і вона пропала,
і звиренятко з іменем коала
щось про бамбук розкажує мені:
його їдять
(... якщо не вкритий гаром),
по ньому лазять
(... якщо ноги є),
а ще він ниті для шиття дає
(... купив на нероз-
бомбленім базарі).

... на третій кнопці –
бардова струна,
... на двадцять третій –
ловлять крокодила,
... там – клеять дурня,
... далі – варять мило...
На сто каналів – лиш одна війна.
І ми її старанно оминаєм.

Аж поки куля не влетить в вікно,
і не майне вороже знамено,
й не кукурікне півень над сараєм.

Ми вийшли трохи
інші – весь автобус.
Усі. І зовсім іншою – вона.

МОКРИЙ БЛЮЗ

Комусь цей дощ – нуд-
ний штрих-код вікна,
Для когось це зіпсо-
вана гулянка...
А він іде, і жде його вона –
Земля – ця найврод-
ливіша коханка.
І він іде, до неї йде, а ми
Лиш свідки їхніх при-
страсних побачень,
В яких і шепіт, й блис-
кавки, й громи, –
Є все, окрім байджос-
ті... А значить,
Час вимкнути набрид-
ливий блютуз
І слухати земні глибинні ритми,
Які еднають пісню і молитву, –
Оце і є осінній мокрий блюз...

ВИНОГРАД

Виноградні грона стиглі
Ледве втримає рука...
Вже не мій, козаче милий,
Тож і не дивись отак –
Наче гудзики лічити
Цікавіше, ніж зірки,
Наче в пелени сповиту
Душу звільниш залюбки...
Знаю, знаю: ти – безхатник
З кредо «сміти і могти».
Пам'ять шкіри маю в спадок,
Пам'ять пальців маеш ти...
Хай була б вона коротша,

Та повзе, немов змія.
По собі лишає корчі
Клята заповідь твоя.
Мчитьсь колесо Сансари
Перехрестям спільних драм:
Пахощі колишній й барви,
Ті самі безодня й храм...
Знов три крапки ставлять кроки,
І загадують не варт,
Та який же він солодкий
Виноград твій, виноград...

МОЯ МОЛИТВА

Дякую щиро, Господи,
За безкінечність прощ.
Милості Твої розсипи –
Наче травневий дощ.
Скільки мені давалося,
Скільки тепер дано!
Це я сама цуралася –
Зачиняла вікно...
Нині і скло, і дощечки
Я відкидаю геть.
Краще хліби, ніж кошки.
Краще життя, ніж смерть.
Краще покаюсь горда я,
Щоби з колін устать.
Тільки прости мя, Господи,
Тільки навчи прощати.

КРИМ

Сукню кольору моря ку-
пую... На комірці –
Надтонких мережив бі-
лопінне тремтіння,
Навіть гудзики дещо схо-
жі на камінці,
А широкий поділ – то степ
і долини Криму...

Я купую сукню кольо-
ру теплих хвиль.
Я волю знати тільки одне-єдине:
Чом зі мною, коханий
Крим, ти отак повівсь, –
Наче зрадник, який по-
кинув у злу годину?
Все минеться, знаю.
Є Майямі, Балі,
І чекає будь-який екзо-
тичний острів...
Одягаю сукню, а сер-
це моє болить,
Наче я до нього тулю
те кляте свідоцтво
Про розлучення, та й воно –
лише гра в слова...
Повернувся чоловік до су-
сідки – а в них дитина –
То вона пожурила, по-
плакала... і прийняла.
Хай там що, а єдине в сві-
ті святе – родина.

Коли відходять атланти –
Навіть вони не вічні –
Які наші варіанти
У площині космічній?
Хіба – як на полі бою
Рятує воїн знамено,
Пожертвувати собою –
Підставить власні рамена.
І той, хто не знав, що сильний,
І той, що не відав строків,
Побачить, яке воно сине,
Зануриться у глибоке...
На себе візьме – і крапка,
Бо є у тому потреба.

А дяка? Яка там дяка!
Аби не упало небо!

А мати бійцям наказа-
ла відкрити труну...
Її відмовляли, їй ліки да-
вали і воду...
Вона говорила: «Збира-
ла його на війну –
Й до раю зберу і ще раз по-
милуюсь на вроду».
Вона не зомліла, змі-
нився лише її лик.
Вона лише стала одра-
зу, як хмара осіння.
А потім покляла в тру-
ну вишиванку й рушник
І гладила тіло скаліче-
не милого сина.
Вдивлялася в риси об-
личчя, порізи, синці –
І наче воліла рукою
мару відігнати...
А потім сказали ми їй:

«Вже прийшли панотці», –
Вона все одно не дозво-
лила нам закривати.
І більше ні слова не мо-
вила вголос вона,
Лиш губи тремтіли, напев-
не, в молитві за сина,
А люди кругом шепотіли:
«Страхіття... Війна...»
І старілися очі її і чоло
щохвилини.
Коли панотець гово-
рив, що тепер лише Бог

Вирішує – й треба моли-
тися всім нам за брата,
Вона підійшла і сказа-
ла: «Я буду за двох
Молитися віднині – за
сина свого і за ката».
Ми всі онімліли: «Наві-
що за ката? Чому?»
Її попрохав панотець роз-
тлумачити людям...
«Бо в ката, напевне, є
діти й дружина, тому
Що кара не може торкну-
тися виключно Юди»...
Коли вже ми їхали, нас
провела до воріт...
Хрестила по черзі, сльо-
зам – ні кінця, ні упину,
Що всі – говорила – від-
нині ми діти її
І що зобов'язані жити
за себе й за сина.

Дала на дорогу нам
їжі, води і вина,
А ще в рушникові строка-
тім – хлібину із сіллю.
Рушник вишивала для
сина на долю вона,
А в сина ніколи, ніко-
ли не буде весілля...
Ми їхали мовчки. Судо-
мило душі й уста,
Стояли в очіях згорьо-
вані батько і мати...
Ми думали всі про одне,
та воліли мовчати:
Земля українська не про-
сто прекрасна – свята...

Учні хореографічного відділення та створений Зразковий хореографічний ансамбль «Веснянка» є постійними учасниками Міжнародних, Всеукраїнських, регіональних, міських творчих фестивалів та конкурсів, таких, як: Міжнародний фестиваль-конкурс «Світ у твоїх долонях», Міжнародний багатожанровий фестиваль-конкурс мистецтва «Art Talent Fest», Всеукраїнський фестиваль-конкурс «Зірки та зіроньки», Всеукраїнський конкурс хореографічного мистецтва «Футе-2017», Міжнародний вокально-хореографічний конкурс «Planet stars!», Всеукраїнський вокально-хореографічний конкурс «Україна – це ми!» та багато інших.

Наталія ВЕСЕЛИЦЬКА

Репертуар ансамблю складається з близько 30 хореографічних постановок, різноманітних за жанром та стилістикою. На театральному відділенні діти успішно демонструють сценічну та акторську майстерність. Створюються тематичні постановки, пов'язані з календарними святами: «Вертеп», «Жива ікона», «Купальський вінок», «Весна Великодня» та інші.

Успішно на сценах міста Києва та України йдуть спектаклі: за мотивами драми Лесі Українки «Лісова пісня», за п'єсою Михайла Старицького «За двома зайцями», за мотивами повісті Миколи Гоголя «Вечори на хуторі...».

Учні театрального відділення та театр-студія «Без слів» є неодноразовими переможцями різноманітних фестивалів і конкурсів.

«Лісова пісня»

«За двома зайцями»

ДИВОГРАЙ ТАЛАНТІВ

разовими переможцями різноманітних фестивалів і конкурсів.

Художнє відділення дає учням базові навички з таких дисциплін: живопис, малюнок, композиція, скульптура, що дає можливість вступати до вищих навчальних закладів, коледжів та училищ.

Учні відділення беруть активну участь у різноманітних конкурсах, де посідають призові місця. Це Всеукраїнський конкурс «Птаха щастя», Всеукраїнський мистецький фестиваль «Мистецька палітра Києва», Всеукраїнський конкурс учнівської творчості під гаслом «Об'єднаємося ж, брати мої!», Всеукраїнський мистецький конкурс-фестиваль «Різдвяні мініатюри», Всеукраїнський фестиваль писанок, Всеукраїнський конкурс-фестиваль «На крилах весни», Всеукраїнський мистецький фестиваль-конкурс «Україна – країна Здій-

На відділі народних інструментів діти оволодівають грою на бандурі, гітарі, баяні, мандоліні, домрі, акордеоні. Вони посідають призові місця в таких різноманітних конкурсах та фестивалях, як Міжнародний фестиваль-конкурс «Барвіста осінь», Дитячий музичний фестиваль «OPEN MUSIC FOR CHILD», Міжнародний фестиваль-конкурс гітарної музики «Магія струни», Міжнародний дитячий фестиваль-конкурс мистецтв «Соняшник», 12-й Міжнародний конкурс-фестиваль «Українська естафета творчості».

На відділі існують два колективи – Зразковий художній колектив оркестр народних інструментів «Дивертисмент» і Зразковий художній колектив інструментальний ансамбль «Явір».

За роки існування школа мистецтв випустила понад тисячу

учнів. Вихованці школи продовжують навчання у спеціальних середніх та вищих навчальних закладах України та зарубіжжя. Це Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського, Національний університет культури і мистецтва, Київський державний інститут декоративно-прикладного мистецтва та дизайну ім. Бойчука, Інститут музики ім. Р. Глієра, Академія мистецтв м. Амстердам, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, Коледж хореографічного мистецтва, Київська муніципальна академія естрадно-циркового мистецтва та інші.

Завдяки успішній творчій праці викладачів, учнів, художніх колективів – школа мистецтв ім. М. Д. Леонтовича стала відомою не тільки в Україні, але й далеко за її межами!

снення Мрій», міські виставки та презентації.

Створено Зразковий художній колектив – студія образотворчого мистецтва «Колорит», де учні вивчають техніку декоративно-ужиткового мистецтва – батик, петриківський розпис, писанкарство, українська лялька-мотанка.

На відділі духових та ударних інструментів учні опановують гру на кларнеті, трубі, флейті, сопілці, ударній установці, малому барабані, бубні, ксилофоні.

За період навчання на відділі струнно-смичкових інструментів учні навчаються грі на скрипці, здобувають знання з теоретичних дисциплін, грають в ансамблі «Унісон».

Ансамбль скрипалів «Унісон»

